

PĚŠÍ PLUK 6

»Hanácký generála Janina«

1917-1937

HANÁCI DRŽTE SE

NAPSAL MAJOR PĚCH. HYNEK KOKOJAN

PĚŠÍ PLUK 6

„HANÁCKÝ GENERÁLA JANINA“

1917 – 1937

SE 60 OBRÁZKY A 2 MAPKAMI

NAPISAL MAJOR PĚCHOTY HYNEK KOKOJAN • NÁKLADEM
VÝBORU PRO POŘÁDÁNÍ 20. VÝROČÍ BITVY U BACHMAČE
TISKL FR. TOMEČEK BZENEC

Plukovní prapor.

Prapor je symbolem vojenské cti a statečnosti. Je výrazem lásky a oddanosti příslušníků armády k republice a zavazuje všechny věrně a oddaně sloužiti státu, svobodě a demokracii.

Mějme stále na paměti, že prapor našeho pluku je pokryt slávou nejlepších synů našeho národa – legionářů; pod ním se z krve našich otců a bratrů rodila za světové války naše svoboda.

V těžkých bojích u Bachmače, po celé sibiřské magistrále až k Bajkalu, později pak v pralesích divokého Uralu od Jekatěrinburku po Perm vedl plukovní prapor naše hochy od vítězství k vítězství, neznaje jediné porážky.

Tento prapor byl našim legionářům více než jejich vlastní život!

Proto dostáli plně úkolu, který jim osudová Prozřetelnost uložila.

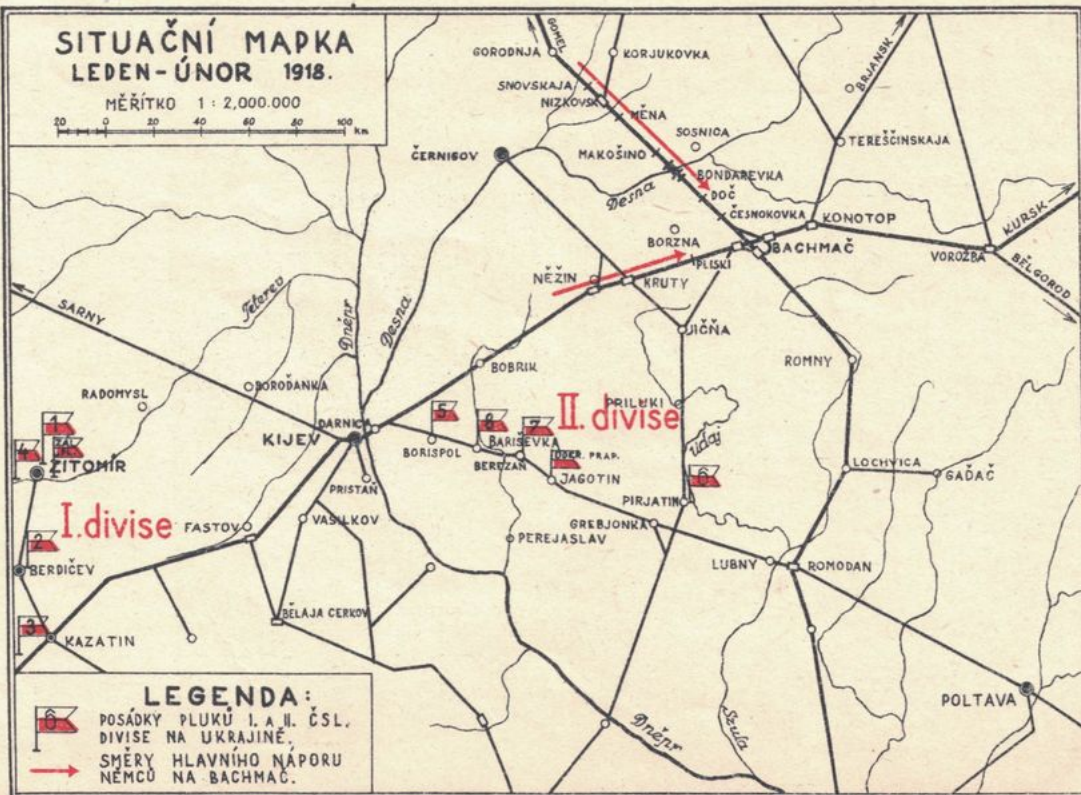
Prapore „Hanáků“!

Buď i nám tím, čím jsi byl našim prvním československým vojákům! Svými jasnými barvami svěť i nám na cestu k novým vítězstvím pro čest pluku, pro čest a slávu československého národa!

SITUAČNÍ MAPKA LEDEN - ÚNOR 1918.

MĚŘÍTKO 1 : 2,000.000

0 20 40 60 80 100 K.m.

LEGENDA:

POSÁDKY PLUKŮ I. A II. ČSL.
DIVISE NA UKRAJINĚ.

SMĚRY HLAVNÍHO NÁPORU
NEMCŮ NA BACHMAČ.

Vydáním této publikace byl sledován hlavní cíl, aby stručnou a přístupnou formou podání bylo umožněno především příslušníkům pěšího pluku 6 „Hanácký generála Janina“ poznati dějiny svého pluku.

Z bohatého obsahu událostí, jež doprovázely pluk od jeho založení až po dnešní 20. výročí jeho trvání, bylo nutno vypustiti všedny podrobnosti, které by obsah této publikace zvětšovaly na újmu jejího poslání.

Podrobné dějiny pluku byly vydány v obsažném díle „Hanáci v revoluci“ od prof. Adolfa Kubíčka nákladem M. Lužného v Olomouci.

Autor.

II. GENERÁL MAURICE JANIN

Věstníkem ministerstva národní obrany ze dne 16. října 1937 byl uveřejněn dekret presidenta republiky, jímž se dostalo našemu pluku pojmenování
PĚŠÍ PLUK 6 „HANÁCKÝ GENERÁLA JANINA”.

Generál Maurice Janin je Francouz, který byl našemu národu již od mládí oddaným přítelem. Je jedním z vynikajících důstojníků spojeneckých armád, který za světové války prokázal našemu revolučnímu hnutí jak po stránce vojenské, tak i politické tolik porozumění, oddanosti a pomoci, že plně zasluhuje, aby jeho jméno bylo navždy spojeno s tradicí našeho svobodného státu a jeho armády.

Je pro nás „Hanáky” velikou ctí, že se právě našemu pluku dostalo jeho jména. Stalo se tak jistě zaslouženě, neboť si generál Janin

oblíbil 6. pluk již v době válečného tažení na Sibiři. Měl příležitost zblízka poznati hrdinské činy „Hanáků” v bojích, poznal jejich mravní hodnoty také za dlouhého pobytu pluku v Omsku. Toto město bylo totiž současně sídlem generála Janina, který byl vrchním velitelem všech československých

Prapor pěšího pluku 6 „Hanácký generála Janina”.

vojsk v Rusku, Francii i Italii a tehdy i vrchním velitelem všech spojeneckých vojsk na Rusi.

Maurice Janin se narodil v Paříži 19. října 1862, tedy právě před 75 lety. Jeho otec důstojník pocházel z Lotrinska, matka byla rodilá Alsasanka. Vlivem povolání otce, který měnil často posádky, poznal i Maurice mnohé kraje své vlasti, ale jeho duševní obzor zasahoval i do zahraničí. Zajímal se o slovanské národy a horlivě se zastával jejich potlačovaných práv v říši rakousko-uherské.

Stal se francouzským důstojníkem; studoval ruský a český jazyk a v 28 letech navštívil na své studijní cestě Evropou roku 1890 Prahu.

Dva roky pobytu v Rusku věnoval se studiu otázek slovanských a všeobecně vojenských.

Později byl přidělen k hlavnímu štábu francouzské armády a v r. 1910 byl poslán jako podplukovník do Petrohradu do vojenské akademie. Poznal vojenskou i vnitřní hodnotu Ruska a již tehdy vznikaly v jeho myšlenkách určité obavy před možností občanské revoluce v Rusku.

Za světové války byl velitelem brigády, kterou vedl v bitvách u Nancy, Champagne a u Yprů; začátkem listopadu 1915 byl jmenován náčelníkem štábu maršála Joffra, v dubnu 1916 pak šéfem francouzské vojenské misie v Rusku, kde se setkal s naším Štefáníkem, jemuž poskytl vydatnou pomoc.

Začátkem listopadu 1917 po uchwácení moci bolševiky odjel z Petrohradu do Francie, nezapomínaje na naše osvobozovací hnutí. Rád vyhověl žádosti generála M. R. Štefáníka a dra Beneše a přijal velení nad československou armádou, kterou Národní rada budovala ve Francii a Italii.

Na podzim 1918 odejel z rozhodnutí Clemenceaua přes Ameriku na Sibiř jednak v posláni naší Národní rady, jednak od vrchního velitelství dohodových vojsk.

V Americe setkal se s Masarykem a Štefánikem. Se Štefánikem přibyl do Vladivostoku 17. listopadu 1918.

Se svým štábem se usadil v Omsku, odkud začátkem ledna 1919 objíždí společně s generálem Štefánikem naše části a rozhoduje o dalších jejich osudech.

Po půldruhém roce své bohaté činnosti ve funkci vrchního velitele všech československých a také všech spojeneckých vojsk na Rusi, opouští současně s 6. plukem Hanáckým město Omsk a v polovici června se vrací do své krásné vlasti.

III. VZNIK LEGIÍ

(1914–1917)

Náš branný odboj mohl býti uskutečněn, přihlížíme-li k útlaku a persekuci ve vlasti, jen v zahraničí a za pomoci států Dohody, na jejichž území se za světové války tvořily naše první dobrovolnické oddíly – legie.

Byli to především uvědomělí Češi a Slováci, žijící již před válkou v dohodových státech a pak ti, jež sem přivedla světová válka ať za určitým posláním politickým, nebo jako válečné zajatce, kteří pochopili osudový okamžik doby a svému národnímu citění dali výraz tím, že se buď jednotlivě nebo hromadně hlásili dobrovolně do služeb v armádách těchto států.

Tito dobrovolníci vstupovali do legií po zralém uvážení; byli si vědomi svých povinností a velikých obětí, neboť tehdy ještě nebylo záruk, že naše revoluce skončí úspěchem. Nebyli také lákáni různými výhodami nebo sliby, ba naopak, bylo jim jasně a otevřeně řečeno, že si svobody můžeme dobýt jen za cenu strádání, neuznání a obětí nejen na zdraví, nýbrž i na vlastním životě. Proto jsme měli v legiích vojáky vzorné, mravně i bojově statečné, spolehlivé a odhodlané.

Kolébkou legií je stejně Francie jako Rusko, neboť téměř současně – koncem října 1914 – odcházejí na frontu první československé oddíly: ve Francii rota „Nazdar“, v Rusku „Česká družina“.

Tyto formace se staly základem našeho branného odboje a vydatně pomohly naší politické akci zahraniční; z nich vyrostla skvělá tradice našeho novodobého vojenství.

Celkem bojovalo za světové války po boku spojenců

asi 150.000 Čechoslováků: v Rusku přes 71.000, ve Francii 10.000, v Itálii 20.000, v Srbsku 1.360, v anglické armádě 1.000 a v americké armádě 43.000.

S činností našich prvních oddílů se setkáváme od podzimu 1914 neustále; zatím co je ve Francii rota „Nazdar“ přidělena k 1. pluku cizinecké legie, má „Česká družina“ v Rusku úkol samostatnější a odlišnější; je cennou složkou výzvědné služby u velitelství divisí a armád.

Obě tyto složky se proslavily nesčetnými hrdinskými činy, získaly sobě i našemu národu řadu pochvalných uznání a sympatie spojenců; vnesly víru a nadšení i do řad ostatních našich krajanů a vzbudily žádoucí úctu u našich nepřátel.

Z nepatrných začátků a navzdor všem překážkám, které se našemu odboji stavěly v cestu, vyrostla v době tří let v Rusku a ve Francii vojenská síla, která již prostě svou existencí nutila státy Dohody zařaditi náš odboj do souhrnu jejich vojenských a politických otázek a tím i uvažovati o našem budoucím samostatném státu.

Těžištěm bojové i politické činnosti bylo Rusko pro velkou pohotovost našich tamních krajanů a také proto, že se v Rusku soustředilo během války nejvíce našich příslušníků. Naše politická akce v Rusku došla příznivého ohlasu u některých vlivných členů ruské vlády. Po mnohých nesnázích se dokonce podařilo získati i carovo povolení k osvobození našich zajatců a k dobrovolnému jejich vstupu do armády; tato akce však narazila na odpor reakčních a germanofilských kruhů carského dvora. To mělo za následek, že tisíce přihlášených dobrovolníků čekalo po léta marně v zajateckých táborech na povolení ke vstupu do čsl. vojska. — Nábor se dál jen v nepatrných rozměrech, až na konec uvázl docela.

Teprve únorová revoluce 1917, která způsobila současně zhroucení carského trůnu a pak příjezd prof. Masaryka do

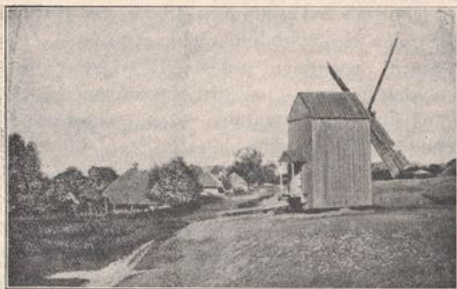
Ruska přinesly podstatné zlepšení podmínek pro postavení velkého revolučního vojska. Plného rozmachu však nabyla naše vojensko-politická akce teprve velkým vítězstvím naší brigády u Zborova ve východní Haliči 2. července 1917.

Zborovské vítězství povalilo hráze nedůvěry ruských vládních činitelů a nábor dobrovolníků byl povolen v plném rozsahu. S nesmírným nadšením se sjíždějí skupiny dobrovolců dosud rozptýlených v různých táborech Ruska a Sibíře a plní naše sborné stanice, v nichž se jednak formovala divise první, jednak kladeny základy k organizaci divise druhé; v jejím rámci se takto zrodil i náš pěší pluk 6 „Hánácký generála Janina“.

IV. ZALOŽENÍ PLUKU

(14. červen – 17. srpen 1917)

Borispol je malé, typické ukrajinské městečko v rovinném kraji na trati Kyjev–Poltava, asi 60 km vých. Kyjeva.

Borispol: Typ ukrajinské vesnice.

Velké čtvercové prostranství mezi městečkem a hřbitovem bylo kolem dokola lemováno přízemními, hlínou navrstvenými střechami nezdravých a neútulných obydlí vojenského tábora – „zemljanek“. Tyto zemljanky, velmi znečištěné a právě ze zdravotních důvodů opouštěné různými ruskými vojenskými částmi (posledně Poláky), staly se na jaře 1917 útočištěm tvořících se pluků II. československé divise. Tam byl také založen v červnu 1917 náš pluk.

Vrchní pravomoc a řízení tvořivších se čsl. částí bylo svěřeno hlavnímu náčelníku kyjevského vojenského okruhu, který stanovil formy náboru dobrovolců, jejich transportů a různá opatření zásobovací a zdravotní služby. Vyšší velitelské

funkce byly vyhrazeny pro ruské důstojníky! Služební a velící řeč byla ruská, rovněž tak služební, polní a kázeňský řád.

Již v květnu 1917 bylo rozkazem náčelníka ruského gen. štábu Denikina nařízeno utvořiti čtyři záložní československé prapory, rámce to budoucích pluků II. čsl. divise.

Původní prapor, z něhož byl pak utvořen náš 6. pluk, měl název „Záložní prapor 2. československého hanáckého pluku“ a jeho štáb byl ustanoven 13. června 1917; prvním velitelem určen ruský podplukovník Antonov.

Počáteční organizační práce byly svízelné a neobešly se bez vydatné pomoci již dříve postaveného 5. pluku, který se až do té doby staral o přicházející dobrovolníky, předurčené pro náš prapor.

19. června vychází první rozkaz praporu. Po týdnů čítá již prapor přes 400 dobrovolců, v tom počtu 26 důstojníků. Den ode dne přijíždějí nové skupiny dobrovolců, kteří s nevšedním nadšením splývají s ostatními a přizpůsobují se novému životu – životu nového strádání a odříkání. Život v táboře se podobá mraveništi; jsou to především práce s úpravou znečištěných, zavšivených zemljank, jejichž tvářnost po uplynutí několika dnů změněna k nepoznání. Dobrovolci, rozdělení již na skupiny podle budoucích rot, závodí ve vynalézavosti, jak upravit zemljanky vně i uvnitř. Střechy byly pomocí různého materiálu: cihel, kamení, drnu, písku, vyzdobeny mosaikovými historickými obrazy a vlasteneckými hesly. Práce, výcvik a strážní služba, pak stále hledání a poznávání známých mezi nově přichozími nepřipouštějí dlouhou chvíli a dávají zapomenouti na svízelná materiální opatření, zvláště stravování a opatrování výstroje, jež jsou v pravomoci ruských vojenských úředníků.

Zatím ustanoveni čtyři velitelé rot: 1. rota – por. Jan

Kubeš, 2. rota – por. Emil Jindra, 3. rota – por. Ant. Chmelař, 4. rota – por. Bedřich Homola. Jako mladší důstojníci zařadeni: k 1. rotě podporučíci F. Bartoněk a A. Knecht, praporčíci (důst. hodnost) J. Pánek a K. Vojtek, k 2. rotě ppor. J. Jindra, J. Karásek, A. Zahálka a A. Matoušek, k 3. rotě ppor. L. Kapitán a J. Fladrich, prap. K. Čápek a B. Klesnil, k 4. rotě ppor. J. Šavřda, prap. V. Weinstein, F. Prokop a K. Duban.

Jeví se naprostý nedostatek výstroje; zbraní není vůbec. Cvičí se řadový i bojový výcvik beze zbraní. K opatření zbraní byla vyslána v druhé polovici července zvláštní výprava 14 důstojníků a 260 mužů pod velením poručíka Jindry do Tarnopolu vlakem a odtud pěšky do Kozlova.

Skupina dochází na bojiště právě ve dny tarnopolské katastrofy, kdy je ruská armáda na ústupu a ve stavu naprosté demoralisace. Výpravě se však podařilo uchvátiti z opuštěných skladů rozpadnuvši se a ustupující polské divise asi 500 pušek a něco střeliva takřka Němcům před nosem; skupina pronásledovaná německým letadlem a doprovázená duněním silné kanonády nastupuje zpáteční pochod přes Husjatín k Proskurovu a Žmerince, kde konečně nalézá vlak, kterým se 31.VII. vrací do Borispolu. Přináší zbraně, ale současně i chmurné zprávy o situaci na frontě.

Stálým přílivem nových dobrovolců dosáhly rot praporu takového počtu, že bylo nutno změnit dosavadní prapor, pojmenovaný zatím jako „Záložní prapor 6. hanáckého pluku“ na pluk. Přejmenování záložního praporu na „6. čs. pěší hanácký pluk“ se stalo 21. července 1917.

Velitelem pluku zůstává ppik. Antonov. Pluk má tou dobou 27 českých důstojníků a 1636 střelců (vojínů-dobrovolců). Každá dosavadní rota zál. praporu vytváří ze sebe 3 rot; pluk má celkem 12 rot.

Velitelé praporů: I. prapor – škpt. Fuka (zastoupen por. Kubešem), II. prapor – škpt. Ulrich, III. prapor – škpt. Cehovský.

Velitelé rot: 1. rota por. Kubeš, 2. por. Mareček (zástupce ppor. Tomášek), 3. ppor. Týgl (zást. prap. Šanda), 4. por. Vlach (zást. prap. Jindra), 5. ppor. Váňa, 6 ppor. Zmeškal (zást. ppor. Karásek), 7. por. Jindra, 8. ppor. Kapitán, 9. ppor. Fládrich, 10. por. Bláha (zást. ppor. Navrátil), 11. ppor. Stratil (zást. prap. Vojtek), 12. ppor. Toman.

Současně organisovány 3 kulometné rotý (pulemetnaja komanda): I. kul. rota „M” (Maxim) – velitel por. Chmelář, II. kul. rota „M” velitel ppor. Moravec, III. kul. rota „K” (Colt) – velitel ppor. Neuman.

Dále zřízeny: zákopnický oddíl (sapernaja komanda) ppor. Hontela, jízdní oddíl (konnica) – ppor. Klíčnik, telefonní oddíl – prap. Zahálka, bombometný oddíl – ppor. Knecht, strážní oddíl – ppor. Engel a obozná rota (vozaťajská) – ppor. Šavřda.

Pluk neměl poddůstojníků; k jejich školení zřízena poddůstojnická škola, jejímž velitelem určen škpt. Fuka.

Toto rozdělení důstojníků nebylo trvalé a podléhalo později značným změnám.

Vše je ve stálém vývoji; rotý cvičí, nyní již alespoň částečně s puškami. Kulometný výcvik a výcvik speciálních oddílů (komand) je prováděn pro naprostý nedostatek speciálních zbraní a materiálu jen theoreticky.

Hlavní pozornost je věnována osvojení si ruské velicí řeči, služebnímu řádu a výcviku v polní službě.

Pluk začíná žít svérázným životem.

Ojedinele se vyskytly případy deserce, neboť tvrdý život plný odříkání některé slabé jedince zklamal.

V té době se již také v zápolí objevují ruští zběhové. Byli poštváni agitačními hesly nepřátelských agentů a zrádců, jimiž se Rusko jen hemžilo, i spěchají do svých domovů v obavě, že se při dělení státní a panské půdy na ně nedostane.

Houfy takových zběhů znepokojují klidné občanstvo; loupí a dopouštějí se všemožných násilí na nevinných. Nebylo věru pro naše dobrovolce příjemným úkolem — nařízeným vyšším velitelstvím — pátrati po těchto zbězích a zakročovati; vždyť šlo o příslušníky armády, pod jejíž ochranou jsme tvořili po 300 letech nové československé vojsko; šlo o dva příbuzné kmeny velkého Slovanstva, o jehož budoucnosti měla rozhodnout právě tato válka.

Ztráta víry ve spolehlivost ruské armády přinášela chmurné představy o důsledcích pro naši věc.

Jen tak vzácný muž jako byl prof. Masaryk mohl zdolati malomyslnost, vnést nový zápal a nadšení do srdcí odhodlaných hochů. Jeho příjezd do Borispolu 6. srpna 1917 byl ohromnou vojenskou manifestací. Již z rozsáhlých příprav bylo zjevno, že Masaryk je zosobněný duch naší slavné národní tradice dob husitských a Žižkových a že výstižné heslo „Otče, tvé slovo, náš zákon“ na jedné z hlavních střežů vyzdobených zemljanek vytrysklo z nejhlubších a nejvzácnějších citů nadšené a odhodlané masy.

Slavnostní přehlídka pluku, strážlivý a mužný projev prof. Masaryka, překypující vírou a odhodláním jíti v započaté věci až k úplnému vítězství, ať se kolem děje cokoliv, pěkný program odpolední národní slavnosti — to vše zanechalo hluboký, nesmazatelný dojem. Sama příroda dovršila mohutnost této události. Když prof. Masaryk s vyvýšené tribuny mluvil k shromážděnému bratrstvu o proradě Habsburků a o nutnosti svržení rakousko-uherské

Borispol: Prof. T. G. Masaryk návštěvou u pluků II. divise,

nadvlády nad národem Čechů a Slováků a zatím co bratři s napětím naslouchají jeho slovům, ženou se od západu — od Rakousko-Uherska — temné mraky. Masaryk obrací se k západu, ukazuje prstem na blížící se bouři a symbolicky spojuje tuto s našim odbojem; věří, že po bouři opět zasvitne našemu národu zlaté slunce a tuto víru vlévá do srdcí přítomných.

Bouře se blíží, blesky střídají se s rachotem burácejícího hromu a než započal slavnostní pochod přítomných částí před prof. Masarykem, spustil se s černé oblohy prudký liják, který zaplavil brzy celé prostranství mezi zemljankami, ba i zemjanky uvnitř.

To však nezadrželo a neporušilo nikterak průběh přehlídky; Masaryk i jeho vojáci vytrvali a potvrdili, že vytrvají i v další bouři, která je očekává. Masaryk s úsměvem odmítá nabízený mu plášť a zůstává na svém místě až do skončení slavnostního pochodu.

Tu náhle usmála se sama příroda; mraky zmizely a velký tábor nadšeného bratrstva zalily hřejivé paprsky slunce. Odpolední slavnosti dovršily náladu a přispěly ke zdaru celého dne.

Tento den byl nejkrásnějším dnem našeho mladého pluku v jeho historii vůbec; z jeho vláhy a darů slunce rozpuklo sémě dlouho a dlouho odpočívající v temnu 300 let.

Od tohoto dne přestaly nadávky na jalovou černou kaši, na dny bez snídaně, na obědy bez masa, na špatný nebo žádný chléb; zkrátka na vše, co nesouzvukně doprovázelo skromné organizační začátky v pomalém, liknavém a nám tak často nepochopitelném ruském prostředí.

Všude je patrna snaha vymaniti se z těchto poměrů a upravovati naléhavé otázky vlastními silami.

Vydatně zapůsobilo na utváření se života v pluku ustanovení nového velitele pluku — gardového kapitána Jaroslava Červínky, rodem Čecha, syna generála Červínky.

V. PIRJATÍN

(18. srpen 1917 — 7. březen 1918)

V polovici srpna 1917 jsou již všechny pluky II. divise početně téměř doplněny a dostávají určení nových posádek: 5. pluk „T. G. Masaryka“ zůstává v Borispoli, 7. pluk „Tatranský“ jde do Berezaně, 8. pluk „Slezský“ do Bariševky. Našemu pluku pak určeno ukrajinské městečko Pirjatín, východně Kyjeva na křižovatce žel. trati Kyjev–Poltava, Čerkasy–Bachmač.

18. srpna, právě v den příchodu nového velitele pluků, opouští pluk Borispol a odjíždí železničními transporty do svého nového sídla, kde je již druhého dne okázale a upřímně vítán městskou radou i obyvatelstvem.

Veliký početný stav pluku – 2500 mužů – působí značné potíže v ubytování, jež bylo zatím řešeno nouzově v zemljankách a narychlo upravených cihelnách. S příchodem podzimních mrazů a plískanic stal se však pobyt v těchto obydlech nesnesitelný, a proto byl pluk rozdělen na několik skupin a ubytován takto: 9., 11. a 12. rota ve Velké Krjuči, 3. a 4. rota v Berezové Rudce, výzvědný oddíl v Krjačkovce, 1. kul. oddíl v Majorščině, 2. kul. oddíl v Ščerbakovce, 3. kul. oddíl v Kalinovém Mostu, 8. rota v Zarječi (odděleném od Pirjatína řekou Udajem); ostatní roty, štáb pluku a poddůst. škola ubytovány ve vnitřním městě (mlýn, věznice a pod.).

Všechno úsilí směřuje k dokončení organisace, k opatření zbraní a technických potřeb a k dosažení nejvyššího stupně výcviku a příprav pro celkovou bojovou pohotovost.

Důstojníci, poddůstojníci a mužstvo určené pro speciální funkce jsou připravováni pro své úkoly v různých

kursech. Ponenáhlu se vžívá duch ruského služebního i cvičebního řádu, velicí řeč (povely) se střídá, je dva týdny česká a 1 týden ruská; jen kázeňský řád ruský se jeví příliš tvrdý pro naše poměry, a proto byl se souhlasem vyšších velitelství zaveden kázeňský řád francouzský. K jeho praktickému uplatnění téměř nedocházelo, protože se kázeň projevovala v tomto bratrském prostředí jako samozřejmost a výstřelky jednotlivců byly paralisovány již v zárodku dobrovolci samými, aniž vyžadovaly zákroku velitelů. Vzájemný poměr všech příslušníků pluku nemohl býti jiný než otevřený, upřímný a kamarádský. Vzájemné oslovení „bratře“ a tykání mělo blahodárný vliv na vyrovnávání rozdílů v příslušnosti stavovské, sociální i věkové, neboť věk dobrovolců byl různý – od 19 do 50 i více roků.

Velká péče byla věnována kulturním potřebám pluku. Založen divadelní a kabaretní kroužek „Satyr“. Z peněžních sbírek koupeny hudební nástroje a sestavena plukovní hudba. Započato s vydáváním plukovního (litografovaného) časopisu „Hanák“; zřízen pěvecký kroužek, pořádány přednášky na různá vojenská i současná politická a kulturní témata.

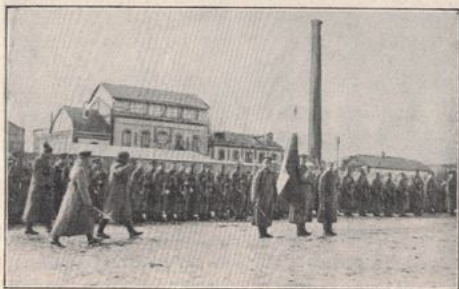
Večírky a akademie pořádané plukem těšily se přízni nejen našich bratří, ale i pirjatského občanstva; měly veliký úspěch morální i hmotný, jejich výtěžek plynul ve prospěch zřízeného plukovního invalidního fondu.

K 28. září (sv. Václava) připravoval pluk velkou oslavu výročí založení čs. armády na Rusi. Při této příležitosti měl býti pluku odevzdán prapor, zhotovený českými dámami kijevskými v čele s paní Hanou Červinkovou, dcerou generála, vynikajícího organisátora našich vojsk v Rusku. Paní Červinková ochotně vyhověla žádosti pluku a přijala čestnou funkci „matky praporu 6. střel. pluku Hanáckého“.

Této akci postavily se však v cestu nepředvídané překážky, a proto mohla býti uskutečněna až 14. října a bez převzetí plukovního praporu*). Týmž dnem byla ukončena I. poddůstojnická škola, z níž vyšlo prvních 114 poddůstojníků. Slavnost měla velkolepý průběh (alegorický průvod městem, slavnostní přehlídka pluku, sokolská a sportovní slavnost, taneční večírek a pod.)

Pirjatín a široké jeho okolí byly pro nás získány cele. Zdomácněly tu i naše lidové české a slovenské písně a tance a v přátelském ovzduší, naplněném radostným ruchem práce a nadšení pro ideu osvobození národa ubíhal měsíc za měsícem.

V prosinci byl již pluk jak ve výcviku, tak i ve výzbroji na výši, což bylo konstatováno při prohlídce pluku velitelem sboru generálem Šokorovem dne 23. prosince.

Pirjatín: Přehlídka pluku gen. Šokorovem a Červinkou.

Po vzoru ruských elitních pluků dostal pluk název „střelecký“. Revoluční ruské vymoženosti zasahují v urči-

*) K oficiálnímu převzetí plukovního praporu došlo až v listopadu 1919 v Jekatěrinburku.

tých případech i do života pluku a nelze se jim vyhnouti, protože naše vojsko je stále součástí ruské armády. Jsou to především komitety (plukovní výbor), které kromě otázek politických zasahují i do hospodářského a kulturního života pluku. Tato instituce, která způsobila v ruských částech nepochopením svého úkolu rozvrat, byla pluku velmi prospěšná, zvláště její kulturní činnost byla neocenitelná.

Dalším ústupkem revoluci, jejíž hesla se šířila jako lavina, bylo odstranění nárameníků (pohonů) s hodnotními

Pirjatín: Důstojnický sbor pluku.

odznaky a odznaků (kokard) z čepic. Místo kokard zůstala na čepici našich částí jen červenobílá stužka; nárameníky nahrazeny štítkem s číslem pluku a hodnotními odznaky — pásky, jež byly u poddůstojníků žluté, u nižších důstojníků stříbrné, u vyšších důstojníků zlaté, přišité na levé paži.

Avšak vnitřní ruské poměry se stále horšily a nabyly neobyčejných rozměrů vítězstvím bolševiků v říjnové revoluci. Rozvrat fronty byl dovršen; byla připravována půda

pro uzavření separátního míru Ruska s centrálními mocnostmi.

Odbojná Ukrajina, na jejímž území byly československé pluky, předešla moskevský sovět; uzavřela s Němci mír sama a vydatně podporovala jejich pronikání na Ukrajinu. Dochází k bratrovražedným bojům; jen místa, kde jsou naše pluky, jsou ušetřena zkázy. Obyvatelstvo oceňuje zástitu Čechoslováků. Tak tomu bylo i v Pirjatíně.

Oba soupeři — sověty i Ukrajinci — snaží se získati na svoji stranu pomoc Čechoslováků, ovšem s nezdarem.

Zarječje: 8. rota „za čajem“.

Naše vojsko, které po shroucení ruské armády přestalo býti její součástí, zůstává v svém celku nedotčené, silné morálně i fysicky. Představovalo sílu, již nebylo na území Ruska rovno, a bylo s to, aby usměrnilo každou situaci podle svých požadavků; naše vojsko se však neodvážilo ničeho, čím by porušilo příkaz svého vůdce Masaryka „nezasahovat v žádném případě do vnitřních poměrů ruských“.

Zatím události na světových bojištích hrozí svým rychlým vývojem, že zmeškáme vhodnou chvíli, kdy se naše síla

vojenská musí uplatnití, máme-li jednou předstoupiti se svými požadavky před ty, kteří budou rozhodovat o věcech příštích.

Zbývalo v podstatě odvážné, avšak jediné čestné řešení: odjezd z Ruska na některou jinou spojeneckou frontu. Beznadějnost nejbližší fronty rumunské, která utrpěla katastrofou ruské armády, vnucovala rozhodnutí pro frontu francouzskou. Masaryk vyjednává s vládou ukrajinskou i bolševickou o technickou pomoc a zajištění klidné dopravy našeho vojska z Ukrajiny. Současně vyjednává se spojenci; po vzájemné dohodě prohlašuje 7. února 1918 naše vojsko na Rusi za autonomní část francouzské armády a nařizuje urychlené přípravy pro odjezd z Ruska do Francie.

Toto rozhodnutí bylo přijato v řadách čsl. vojska s velkým uspokojením, avšak provedení evakuace se postavily v cestu značné překážky; především to byla otázka rychlého soustředění všech čsl. částí, rozložených v ohromném prostoru západně a východně Kyjeva, dále nedostatek vlakových souprav, poruchy v zásobování vojska a hlavně pak boje Ukrajinců s bolševiky, odehrávající se právě na tomto území.

Přípravy, které se dály velmi zvolna, byly urychleny událostmi koncem února a začátkem března 1918.

VI. BACHMAČ

(3.—13. březen 1918)

Rychlý postup neméně než 12 německých divisi na Ukrajinu utvrzoval den ode dne v přesvědčení, že se z Ukrajiny bez boje nedostaneme. Naše I. divise, jejíž posádky byly západně Kyjeva v prostoru Žitomir—Berdičev—Polonnoje, byla nucena nastoupit namáhavý 550 km pochod pěšky do prostoru trati Pirjatín—Jičňa za stálých bojů svých zadních vojsů s rychle postupujícími předvojovými částmi německými.

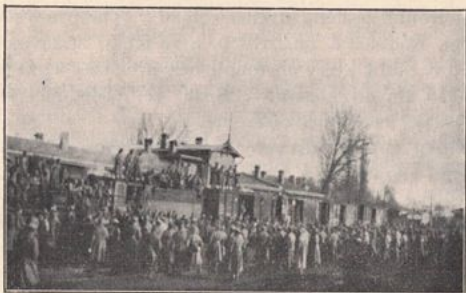
Plukům II. divise, jejichž posádky byly v prostoru záp. Kyjeva, připadl úkol, opatřit dostatečný počet vlakových souprav (přes 800 vagonů a 30 lokomotiv) k naložení I. divise a zabezpečení její naložení. Zajištění shromažďovacího prostoru čsl. armádního sboru Kursk—Jeleck svěřeno bylo 5. a 6. pluku. 5. pluk „T. G. Masaryka“ převzal ochranu jižního boku v prostoru Pirjatína a železniční stanice Grebjonky. Našemu 6. střel. pluku Hanáckému připadl úkol zajistit severní bok proti směru Gomel. Splnění tohoto požadavku vyžadovalo především zabezpečení důležitého železničního uzlu Bachmač, jímž probíhá hlavní trať Kyjev—Kursk, spojující západ s východem, které jedině mohlo naše vojsko použít k rychlé dopravě na východ. Ztráta této důležité železniční křižovatky mohla mít nedozírné následky pro celý náš armádní sbor, jemuž hrozilo nejen rozklínění, ale i obdivácení a zaskočení německými částmi, jichž početné přesile a hlavně převaze v dokonalém technickém vyzbrojení, nemohlo se naše vojsko postavit na vážnější, déle trvající odpor.

Bachmač byl ohrožen ze dvou směrů: ze západu do Kyjeva armádním sborem Knerzerovým, jehož postup brzdily ustupující části naší I. divise; ze severu od Gomelu armádou Linsingenovou, která postupovala rychle a bez překážek s úkolem obsadit Bachmač, dále pak Bělgorod a Charkov, odříznouti tak celou Ukrajinu od ostatního Ruska a zajistiti pro své hladovějící armády a občanstvo ohromné bohatství potravin a materiálu, potřebného k dalšímu vedení války.

Po hospodářském a politickém ovládnutí částí Ruska šířili Němci svůj vliv i na ostatní části této říše a to nejen hospodářsky a politicky, ale i vojensky.

Obě armády jsou podporovány ukrajinskými Hajdamáky, kteří v okupační akci německé vidí nejlepší ochranu ukrajinské autonomie proti bolševikům. Rovněž část obyvatelstva, hlavně Židé, podporují Němce ze strachu před bolševickým terorem. Toto počínání Ukrajinců nutilo bolševiky přes to, že jejich vláda rovněž jednala s Němci o mír, brániti se náporu Němců na Ukrajinu; v dočasné vojenské obranné akci Čechoslováků mylně pak spatřovali pro sebe jejich sympatie a trvalou pomoc k dosažení svých cílů. Tomuto spojenectví se naše vojsko nebránilo ani v případech, kdy se mu činnost nevycvičených a neukázněných bolševických částí stávala nebezpečnou přítěží. Slibům bolševiků, že obnoví protiněmeckou frontu, nemohlo býti věreno.

Přípravy k odjezdu pluku z Pirjatína započaly koncem února. 3. března byl již II. a III. prapor naložen; po delších nesnázích s opatřováním vlakových souprav započato s nkládáním I. praporu. Zpráva o blížících se německých částech od Gomelu, kterou dostal velitel pluku od velitele čety úderného praporu, dlícího právě se svou četou v Bachmači za služebním posláním, donutila velitele pluku vyslati k obsazení Bachmače ihned III. prapor (škpt. Čehovský).

Bachmač: Na nádraží před bojem.

Tento prapor, zajistiv stanici Jična ve směru Kruty 12. rotou, obsadil 5. března Bachmač, který menší ukrajinské skupiny musily opustit. Zajistil všechna tři značně od sebe vzdálená a rozsáhlá nádraží a hlavní směry: Gomel a Kyjev; v těchto směrech vyslal silnější přezvědné hlídky pěši. Kromě toho vyslal jezdeckou hlídku ve směru Černigov.

Až dosud přesných zpráv o nepříteli nebylo; zprávy získávané od skupin vracejících se ruských zajatců z Rakousko-Uherska byly zmatené a nespolehlivé.

Značně znepokojoval osud ustupující I. divise, o níž rovněž nebylo zpráv.

6. března odpoledne přibyla do Bachmače jako posila 3. baterie 1. pluku lehkého dělostřelectva, v noci pak III. prapor 7. pluku „Tatranského“ pod velením kpt. (nynějšího div. gen.) Kadlece.

7. března docházejí zprávy ze severu, že v prostoru Minska došlo ke srážce bolševických oddílů s Němci. Silnější oddíl 6. pluku a čtyři úderného praporu obsadil stanici Makošino a železniční most přes řeku Desnu. Zatím byla

severní fronta zesílena dvěma rotami 7. pluku a velení se ujal kpt. Kadlec. Z mužstva 6. a 7. pluku sestaven silný přezvědný oddíl, který postoupil bez překážky až za stanici Měny (15 km od Desny) a zjistil, že následující stanice Nizkovsk je již Němci obsazena.

Hlídka zapálila dřevěný železniční most mezi oběma stanicemi a vrátila se k Desně. Jinak byl po celý den klid; části ležící v blízkosti Bachmače shromáždily se na hlavním nádraží, kde bylo vzpomenuo 68. narozenin T. G. Masaryka.

8. března zrána zahájili Němci postup k jihu; naše zajišťovací skupina, vyslaná vlakovou soupravou, svedla s nepřátelským předvojem a jejich pracovní skupinou boj za stanici Měny u spáleného mostu; zároveň zjistila, že je ve stanici Nizkovsk prapor nepřátelské pěchoty a jízda. Nepřátelské dělostřelectvo zahájilo palbu na stanici Měny na 2 bolševická děla, která svým neodborným umístěním prozradila své palebné postavení. Naše hlídka ustoupila od spáleného mostu až k Desně, kde se marně pokoušela o zničení železného mostu. Pro nedostatek traskavin a silnou palbu nepřátelských děl, soustředěnou na toto místo, omezila se hlídka jen na rozebrání kolejí a ustoupila ke stanici Bondarevka.

Celková situace na severní frontě se stala velmi vážnou. Také západně Bachmače, kde byla zatím jen jedna rota, blíží se Němci v síle jednoho praporu ke stanici Kruty.

Z Pirjatína odejel zatím k Bachmači I. a II. prapor.

9. března se podařilo nepříteli na gomelské frontě upravit spálený železniční most; u stanice Měny došlo k nové srážce s naší přezvědnou hlídkou, která byla pod tlakem nepřítele donucena ustoupit až za Desnu. Tam pak, když se nepřítel pokoušel opravit poškozený most, pro-

vedla naše skupina zesílená zatím 70 muži, jedním dělem a čtyřmi kulomety zdařilý útok a nepřítele od mostu zatlačila.

Zatím nepřítel vyslal k obchvatnému manévru do týlu naší skupiny ze směru východního, od vesnice Sosnica silnější oddíl. Naším se podařilo náhodou odposlouchati právě vydávaný telefonický rozkaz německému veliteli praporu, provádějící obchvat. Tato zpráva umožnila našim provedení klidného a plánovitého ústupu, při němž byla ničena železniční trať a zvláště výhybky na stanici Bondarevka a Doč, od jejichž obrany pro nepříznivý terén bylo upuštěno.

Nové obranné postavení zaujato před stanicí Česnokovka, necelých 16 km sev.-západně Bachmače.

Vesnici Doč i se stanicí obsadili Němci. Vlastní jednotky byly téhož dne zesíleny 8. rotou a kulometným oddílem 6. pluku, jehož zbývající dva prapory zatím přijely do Bachmače.

Téhož dne se objevily západně Bachmače směrem od Kyjeva dva nepřátelské vlaky, plně obsazené vojskem; podařilo se jim doraziti bez překážky až do stanice Něžin, kde jsou naše hlídky po krátké přestřelce nuceny ustoupit až na hlavní obrannou čáru stanice Pliski, 25 km západně Bachmače.

Na obou stranách přicházejí nové posily a tvoří se tak dvě fronty: severní (kpt. Kadlec) – 2 roty 7. pluku, 8. rota, kul. oddíl a podd. škola 6. pluku, četa úderného praporu a četa děl, a fronta západní – škpt. (nyní arm. generál) Krejčí – zbývající části 6. pluku a dělostřelectva. V jiných směrech zatím nebezpečí nebylo. Bachmačem projely některé vlaky II. divise. O I. divisi došly zprávy, že se její poslední části blíží k trati Jična–Priluky a že bylo započato s nakládáním.

10. březen je rozhodující den obrany Bachmače; zatím co na západě přechází nepřítel v rozhodný útok a přesilou

zatlačuje naše části k Bachmači, rozhodl se velitel severní fronty kpt. Kadlec pro útok na Doč. Ačkoliv nepřítel byl počtem i technicky mnohem silnější, neodolal prudkému náporu a byl z vesnice i stanice vybit bodákovým útokem. Tohoto úspěchu nebylo však možno trvale uhájiti, neboť zatím co nepřítel zasadil svěží zálohovou jednotku k útoku do boku, neměli naši žádné zálohy, aby odvrátili hrozící nebezpečí; téměř bez střeliva, za značných ztrát – 38 mrtvých o téměř 100 raněných (sám velitel úseku kpt. Kadlec byl těžce raněn) byly naše části nuceny vesnici opustiti a ustoupiti do původních posic k Česnokovce. Nepřítel se však neodvážil více na této frontě větších bojových akcí ani v příštích dvou dnech.

Na západní frontě zuřil boj po celý den; zvláště odpoledne byla situace nanejvýš kritická; nepřítel zatlačil za mohutné podpory dělostřelectva naše části až k Pliskám, později dokonce pouhých 6 km od Bachmače; jeho dělostřelectvo ostřelovalo již i vlaky I. divise na trati Jična-Bachmač. Zasazením III. praporu, jakož i zdařilým bočným manévrem podařilo se nepříteli donutiti k ústupu, který se pak změnil v útek. Také nepřátelský obrněný vlak, který zasáhl do boje, byl donucen k ústupu. V poslední fázi tohoto boje zasáhl s úspěchem naprosto neočekávaně též prapor I. záložního pluku pod velením kpt. Kroutila, který po trati Jična-Bachmač projížděl a zpozorovav nebezpečí opustil vlak a provedl útok nepříteli do jižního boku. Rovněž prapor 4. pluku, o jehož akci se náš pluk dozvěděl až později, dovršil svým proniknutím do týlu zmatek v nepřátelských částech, které ustoupily na 30 km od Bachmače, zanechavše na bojišti spoustu mrtvých.

Bachmačem projela již větší část vlaků I. divise, další vlaky projíždějí bez překážky.

11. března se dostalo částem našeho pluku zaslouženého odpočinku; západní frontu převzal 4. pluk; na severní frontě byly rotý jak 6. tak i 7. pluku na místě navagonovány; fronta byla zajištěna jen polními strážemi.

K odjezdu z Bachmače zbývaly jen vlaky 4. a 6. pluku a praporu 7. pluku. Přípravy k odjezdu těchto posledních československých jednotek způsobily však u bolševiků značné pobouření, neboť tito si byli dobře vědomi své bezmocnosti bez účasti československých vojsk. Všechny nástrahy k zamezení odjezdu dalších čsl. vlaků byly včas zjištěny a vynaloženo všemožné úsilí odpoutati se od těchto „spojenců“ v klidu, bez krveprolití.

Němcům však rovněž nezůstaly utajeny přípravy k odchodu čsl. částí z Bachmače; 13. března provedli neočekávaný útok na stanici Česnokovku. Naše rotý opouštějí vlaky, rychle se rozptylují v rojnici a útokem zatlačují nepřítele zpět. Útok však byl nepřítelem opakován odpoledne znovu; tentokrát přišel včas na pomoc prapor 4. pluku, jemuž se podařilo postup nepřítele zastavit. Pod ochranou tohoto praporu opustily všechny naše vlaky v noci ze 13. na 14. března stanici Bachmač. Poslední je jmenovaný prapor 4. pluku, který opustil Bachmač ve 24 hodiny; za 4 hodiny pak Němci vstoupili do opuštěné stanice. Naše vojsko je v bezpečí, celistvost československého armádního sboru na Rusi je zachráněna.

Vítězství, na němž měl 6. pluk „Hanácký“ největší podíl od začátku bojů až do konce, mělo neocenitelný význam pro vnitřní sílu našeho vojska na Rusi; bratrská jednota zbraní obou dosud se vzájemně nepoznavších divísi – I. divise, která se proslavila u Zborova a II. divise nedávno teprve postavené, byla u Bachmače slavně a hrdinsky zpečetěna. Ale Bachmač dal novou příležitost přesvěd-

čiti se o skvělých vlastnostech našeho vojáka, který ani za nejtěžší situace nepodlehl; po prvé zase po 300 letech utkal se v otevřeném boji s několikanásobnou přesilou moderně vycvičeného a technicky nejlépe vybaveného německého vojska. Statečně odolával všem nepřátelským útokům a znovu vrhal se sám v protiútok, aby vyrval nepříteli ztracenou posici.

Technické nedostatky byly zde nahrazeny obětavostí, vynalézavostí a bezpříkladnou odvahou. Tělesnou zdatnost nedovedla zlomit ani nadlidská námaha fyzická i duševní, ani nepřízeň počasí: v noci mráz, ve dne plískanice doprovázená sněhovou bouří. U Bachmače neměl náš voják prostě ani času myslet na odpočinek nebo na jídlo; nezmalomyslněl, byť prostředí, v němž se octl, dovede snadno i bez boje ničit morálku nejen vojenskou, ale i občanskou.

Svého slavného prvního bojového křtu nesmí 6. pluk a jeho budoucí příslušníci nikdy zapomenouti! Mějme stále na paměti, že bez Bachmače nebylo by slavné anabase sibiřské, která tolik přispěla k uznání naší státní samostatnosti.

Vděčně vzpomeňme obětí, kterými náš pluk vykoupil své slavné jméno; na bachmačském hřbitůvku odpočívá prvních 24 bratrů, padlých přímo v bojích u Bachmače; 5 bratrů zemřelo po zranění a 9 bratrů – o jejichž osudu se nikdy nedovíme – padlo za obět nepříteli, který neznal slitování. Raněných měl 6. pluk celkem 127 bratrů. III. prapor 7. pluku měl 16 mrtvých, 44 raněných.

Padlým bratrům „Věčna ja pamjat!“

Bachmač: Plukovník Červinka mluví nad otevřeným hrobem padlých u Bachmače.

VII. OD BACHMAČE K PENZE A ČELJABINSKU

(13/3 — 22/5 1918)

Březen je počátkem velkého vítězného tažení, které proslavilo Čechoslováky v celém světě a jemuž říkáme „anabase“.

V ohromné vlakové koloně a v naprostém pořádku uniká čsl. sbor německé pasti a jeho cílem je překonati

Výzdoba vagonů.

ohromnou vzdálenost 10.000 km, aby se dostal rychle do Vladivostoku, odtud aby nastoupil cestu mnoha oceány a aby s novými nadějemi, novou chutí zasáhl do bojů za svobodu národa na půdě bratrské Francie.

Náš pluk tvořil zadní voj o 5 vlcích. Obtíže se jeví ihned s počátku v zásobování a technické dopravě. Zato blahodárně působí vymanění z ruského bouřlivého prostředí. Úředním jazykem se stává naše mateřština, jejíž

správnost vlivem ruštiny velice utrpěla. Zaveden francouzský cvičební řád, kdežto polní řád zůstává nadále dosavadní – ruský. 3. dubna 1918 po prvé vychází plukovní rozkaz v českém jazyce.

Dnem 30. března ustanoven velitelem pluku škpt. Ota-
kar Hanuš.

V pluku byly provedeny některé organizační změny, z nich zejména zřízení IV. praporu – z 1., 8. a 12. roty a kul. oddílu.

Na velitelských místech praporů a rot: I. prapor: velitel škpt. Čehovský, velitelé rot: 2. rota – por. Jaroš, 3. rota – por. Jindra, 4. rota – ppor. Kravák, II. prapor: velitel škpt. Ulrich, velitelé rot: 5. rota – ppor. Váňa, 6. rota – por. Zicha, 7. rota – škpt. Holík, III. prapor: velitel škpt. Krejčí, velitelé rot: 9. rota – por. Chmelař, 10. rota – por. Bláha, 11. rota – ppor. Stratil. IV. prapor: velitel škpt. Jungr (později por. Kratochvíl), velitelé rot: 1. rota – por. Kubeš, 8. rota – ppor. Kapitán (oba tyto velitelé rot padli v pozdějším boji u Marianovky), 12. rota – por. Adam. Kulometné oddily: I. (Chauchat) prap. Čápek, II. ppor. Moravec, III. ppor. Neuman.

Zvláštní oddily: výzvědný – ppor. Mézl, zakopnický ppor. Hontela, zakopové děl. ppor. Knecht. Vozatajská rota por. Kuchař.

Pluk měl přes 4.000 dobrovolců; tento počet se poněkud snížil odchodem bratří Slováků k jejich mateřskému pluku 7. „Tatranskému“.

Slováci odcházeli od našeho pluku velmi neradi.

Mnozíci se případy samovolného odchodu (zběhnutí) jakož i vyskytnuvší se případy různých přečinů, poškozujících dobré jméno našeho vojska, vynutily si ustavení plukovního soudu.

Se sověty ukrajinskými jsme se rozloučili dobře; v Kursku jim dokonce odevzdáváme dobrovolně přebytečné zbraň. Nyní se ocitáme na území ovládaném Moskvou. Přes

Výzdoba vagonů.

veškeré naše snahy a vysvětlování sověty nedovedou potlačit trpké zklamání, že jsme se nepřidali k jejich akci „pomoci ruskému proletariátu“ a že čsl. pluky odjíždějí na pomoc „západní buržoasii“.

Nepochopení našich cílů došlo dokonce tak daleko, že se vyskytlo i podezření, že se chceme zaprodati ruským živlům reakčním – protisovětským.

Naše doprava začíná váznout; některé místní sověty ztrpčují i tak svízelnou naši situaci dopravní i zásobovací. Nedostatek potravin má za následek citelné snížení denní dávky: $\frac{1}{4}$ kg chleba na muže a masovou konzervu na 3 muže denně.

Vlivem rostoucí agitace projevuje se vůči nám nepřítel, s počátku odpíráním prodeje životních potřeb – mouky, masa a pod. – a později i nepřijímáním běžných platidel od našich částí vůbec. Jen náhodná příležitost výměny vozů a koní (v předpokladu, že jich již nebude více třeba), za nejpotřebnější produkty uvolnila poněkud napětí a vzrušenou náladu dobrovolců.

Poměry se však zhoršily, když se mezi transporty počali trousiti agitátoři — mezi nimi i Češi — nutící a svádějící dobrovolce k opuštění vojska československého a ke vstupu do řad rudé armády. Lákají dobrovolníky za vysoký žold a hodnosti, straší hrůzami války na francouzské frontě, líčí nebezpečí dopravy po mořích posetých minami, mluví hanlivě o spojencích.

Bylo třeba velkého úsilí a sebezapření, aby se zabránilo násilí vůči provokatérům.

Vážnutí dopravy v Balašově a Rtiščevu, pak téměř úplné její zastavení nemohlo býti vykládáno jinak než jako důsledek nepřátelství, které vůči nám poštvání místní bolševičtí činitelé zaujali. Přes to všedno naše řady sílí

příchodem nových dobrovolců za dopravy. Naši vojáci zoceleni bojem u Bachmače těší se na boj po boku francouzské armády a není síly, která by je mohla zviklat v jejich víře v úspěch. Jejich duch a nadšení odolávají úsilovné agitaci a nepřizní bolševiků.

Přejeme si z hloubi upřímné slovanské duše, aby veliký národ ruský, jemuž jsme v mnohém zavázáni díky, vyšel z této těžké situace šťastným, ať volí k tomuto cíli cestu jakoukoliv; současně pocítují naši vojáci bezvyslednost pomoci, jsouce pamětlivi příkazu svého vůdce Masaryka.

Živelným přáním všech dobrovolníků bylo, aby naše vojenská síla nepromeškala nejkritičtější chvíli světového zápasu, aby se projevila na patřičném místě a včas, tváří v tvář našemu největšímu nepříteli, a nezanikla ve zmatcích vnitřní ruské revoluce.

V zájmu klidné a nerušené dopravy našeho vojska a na návrh zástupců spojenců přistoupilo naše vojenské velení k vzájemné dohodě se sověty v Penze o dobrovolném odevzdání větší části (asi 80⁰/₀) naší výzbroje, za což nám sověty zaručily nerušený odjezd a podporu.

Tomuto rozhodnutí se dobrovolci podrobili velmi neradi; ve dnech 18.—19. dubna při projezdu Penzou zbavuje se pluk s těžkým srdcem toho nejcennějšího, co činí muže vojákem a vydává se na milost a nemilost rozmarnému a bezhlavému režimu, zástupcům moskevského sovětu.

Odevzdání zbraní zdánlivě zrychlilo náš pohyb; pluk projíždí Samarou, Ufou, Zlatoustem, projíždí mohutným horstvem Uralu, rozhraním Evropy a Asie a během 24. a 25. dubna je soustředěn v první velké sibiřské stanici Čeljabinsku.

Zde nastalo nově nepředvídané zdržení, nový projev neloyálnosti moskevské politiky: sověty přicházejí s poža-

dvakem, aby část transportů našich vojsk zastavila dopravu východním směrem k Vladivostoku a aby použily cesty severní přes Archangelsk.

Tento požadavek překvapil, neboť byly dobře známy severní klimatické poměry (zamrzlé moře) a špatný stav severní dráhy; bylo zjevno, že náš armádní sbor má být rozdělen, zeslaben a vydán na pospas přáním německého vyslance Mirbacha u sovětské vlády v Moskvě. Přese všechny nesnáze se však podařilo odpravit z Čeljabinska na východ až do Petropavlovsk vlaky velitelství pluku, I. a III. praporu. Zbytek pluku, II. a IV. prapor, uvázly v Čeljabinsku. Týž osud stihl také některé části 3. a 7. pluku.

Oboustranná nedůvěra a napětí vyvolává drobné konflikty mezi námi a sověty. Vyvrcholuje v polovici května osudovým incidentem mezi našimi dobrovolci a transportem německo-maďarských zajatců, vracejících se na naléhavý nátlak německé vlády do vlasti. Když se totiž vlak zajatců, stojící naproti vlaku našeho pluku, dal dne 17. května do pohybu, využil jeden ze zajatců německé národnosti – Malik z Rokycan – této příležitosti, na niž se, jak bylo prokázáno, dříve připravoval, a mrští kusem litiny od kamen po našich dobrovolcích. Jednoho z nich těžce zranil. Pachatel byl ihned zjištěn, vyvlečen z vlaku a vzrušeným davem dobrovolců ubit.

Sověty použily tohoto případu k otevřené akci proti nám. Aniz umožnily průběh řádného vyšetřování, daly za pravdu zločinci a provokačním způsobem uvěznili stráž jednoho důstojníka a deset mužů, vyslanou k řádnému výslechu na komisařství. Rovněž tak uvěznili deputaci vyslanou k vyjednávání o propuštění vězňů.

Současné vojenské přípravy rudých částí posádky byly zmařeny rychlým nočním útokem IV. praporu 6. pluku na

město; rudí vytlačeni, uvěznění dobrovolci vysvobozeni. Naše prapory se částečně vyzbrojily starými puškami „berdankami“ v místním skladu.

Čeljabinsk: Obsazení nádraží a města.

Moskva, jednostranně informovaná o událostech v Čeljabinsku, viděla v tomto činu projev plánovité „kontra-revoluce“. Využila nahodilé příležitosti k ráznému zdolání nepohodlných Čechoslováků, jichž likvidace byla též kategorickým požadavkem německé vlády.

18. května 1918 dostávají sověty po celé magistrále tajný rozkaz vrchního komisaře sovětů Trockého z Moskvy: „Čechoslováky odzbrojit, rozformovat a internovat; kdo se zprotiví, toho na místě zastřelit!“ Sověty tehdy již spoléhaly na dosti silnou vojenskou moc, hlavně však na oddíly utvořené ze zajatců národnosti německé a maďarské, kteří se houfně dávali do služeb sovětů, neboť v tom spatřovali především prospěch své země.

Všechny pokusy našeho vedení přesvědčiti sověty, že nechceme proti nim bojovat ani podporovat akce jim ne-

přátelské, nýbrž že se prostě chceme co nejdříve dostat z Ruska, jsou zamítány. Bohužel dále se tak nemalou zásluhou vedoucích bolševiků českých, kteří se dali do jejich služeb.

Horečné tempo příprav sovětů k násilnému vystoupení proti nám donutilo naše vojsko, aby promluvalo rovněž. Na památném sjezdu zástupců pluků v Čeljabinsku 23. května bylo usneseno probíti se k moři vlastní silou. Nevýhodné bylo tou dobou roztroušení transportu našeho armádního sboru v ohromném prostoru dráhy od Volhy až po Vladivostok. Bylo tudíž prvním úkolem našeho vedení dosáhnouti nejdříve soustředění nejbližších jednotek v silnější skupiny a poté probíjeti se vlastním úsilím podél magistrály na východ.

Situace nutila utvořiti tak v prostoru Sverdovsk-Irkutsk tři skupiny: nejzápadnější – povolžskou pod velením por. Ččka (pluky I. divise – asi 9.800 bodáků); střední – uralskou pod velením pplk. Vojcechovského – od Čeljabinska po Omsk (asi 9.000 bodáků). K této skupině náležely II., III. a z počátku i IV. prapor našeho pluku, a konečně skupinu východní – předvoj – od Omska po Irkutsk, pod velením kpt. Gajdy, v počtu asi 4.000 bodáků. K této skupině patřil I. a později i IV. prapor 6. pluku.

5. pluk a některé jiné části sboru, v počtu asi 14.000 mužů, byly již ve Vladivostoku.

VIII. ČELJABINSK – MARIANOVKA – OMSK

(23/5 — 7/6 1918)

23. května opustily oba prapory (II. a IV.) Čeljabinsk a druhého dne se připojily k III. praporu a štábnímu vlaku (s poddůstojnickou školou) v Petropavlovsku, asi 250 km západně Omska. Vlak I. praporu byl bolševiky propuštěn přes Omsk a dorazil až před Novonikolajevsk do stanice Čulyskaja. Transporty 7. pluku, s nímž navázal spojení, byly v Novonikolajevsku.

27. května po opatření potřebných lokomotiv vyjel z Petropavlovska na Omsk nejprve štábní vlak a za ním II. prapor. Štábní vlak byl však před samým Omskem ve stanici Kulomzino zadržen bolševiky, kteří se domáhali prohlídky vlaku a vydání všech zbraní, které tou dobou transport ještě měl. Těmto neoprávněným požadavkům nebylo ovšem vyhověno a velitel vlaku vida nebezpečnou situaci vyhnul se srážce tím, že nařídil odjezd zpět až do stanice Marianovka, asi 50 km západně Omska.

Ani vlak II. praporu, který se rovněž pokusil projet na Omsk, nedostal se daleko, neboť byv včas upozorněn na nebezpečí dvou bolševických transportů, vypravených z Omska proti Čechoslovákům, vrátil se rovněž do Marianovky, kde stál vlak plukovního štábu; plukovní hudba koncertovala na nádražním peroně. Stále ještě byla naděje, že vyjednávání s Omskem skončí dobře a beze srážky. Penzenská dohoda musí býti respektována oboustranně.

Bolševici však volili cestu násilí; nenadále přepadly jejich oddíly prudkou palbou naše nepřipravené a nic netušící transporty.

Tak došlo k večeru 25. května u stanice Marianovky ke krátké, avšak velmi krvavé řeži, v níž padlo na 250 bolševiků. Zbytek byl buď zajat, nebo prchal pod záštitou večerního soumraku k Omsku, při čemž strhl s sebou k ústupu i zálohu rudých, vyslanou na pomoc z Omska.

Rudé dělostřelectvo, které se pokusilo zasáhnouti ke konci boje, mělo na mále a bylo by se octlo v našich rukou. Oba vlaky a značný počet zbraní, zvláště kulometů a pušek, staly se vítanou kořistí našich, neboť před útokem měly prapory jen nepatrný počet starých „berďanek“ vzatých v Čeljabinsku a několik kulometů „Chauchat“ (Šoša). Útok byl proveden dobrovolci ozbrojenými většinou tím, co náhodou popadli do rukou: kamením, holemi. Nelze však pomlčeti o velmi dobré střelbě našich kulometů ovládaných výbornými střelci a o dobrém vojenském výcviku, v němž bylo pokračováno i při kratších zastávkách transportu.

Odvaha, rozvaha, fysická a morální odolnost, samostatnost a vynalézavost (lest) byly nejcennější vlastností našich dobrovolců. Proto také ztráty v boji byly proti ztrátám soupeře nepoměrně menší.

V tomto boji ztratil pluk 18 bratrů, které pochoval téhož dne večer u zastávky Moskalenky.

Zajatci? Bylo s nimi naloženo jako s neuvědomělými, svedenými oběťmi. Byli poučeni o našich cílech, pohoštění a mnozí i ošaceni; i loučí se s Čechoslováky vděční za vše a slibují, že se nikdo z nich neopováží překážeti jim v jejich dopravě na východ.

28. května byl náš pluk – bez I. praporu – shromážděn na stanici většího městečka Isil-Kul, asi 40 km západně Marianovky. I. prapor nalézal se tehdy již za Omskem v prostoru Tatarskaja a nebylo o něm zpráv.

K pluku dochází pobuřující zpráva, že podobně jako u Marianovky přepadli bolševici v téže době československý transport v Irkutsku před Bajkalem a jiný opět ve Zlatoustu na Urale. Napětí dostoupilo vrcholu a projevilo se i činy s naší strany. Místní sovět v Isil-Kulu rozeznán, milice odzbrojena a Isil-Kul obsazen. Současně učiněna všechna opatření další pro případ útoku bolševiků ze směru Omska.

Úplná porážka rudých u Marianovky působila na omský sovět drtivě. Jeho představitelé přicházejí s požadavkem mírného řešení situace a zamezení dalších konfliktů. Protože ani na naší straně nechybělo k tomu dobré vůle, mělo být s jednáním započato ihned. Zatím však do situace zasáhl moskevský sovět. Trocký kategoricky zakázal omskému sovětu jednati s Čechoslováky jinak, než jak původně nařídil, t. j. zbraněmi.

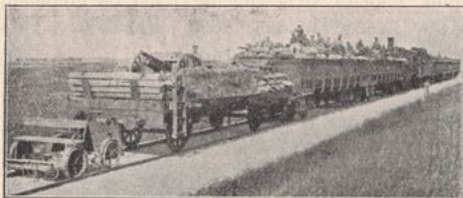
Po třídenním příměří, jehož sověty zatím využily k vojenským přípravám, kdy byl všem stanicím z Omska dán rozkaz stáhnouti lokomotivy, rozebrati trať a zničiti telegrafní spoje, padla i u Čechoslováků známá slova „budeme bít“.

Sověty vyhlásily stav obležení celého kraje. Obyvatelé, většinou usedlí Kozáci a mírumilovní Tataři, projevují nám své sympatie a ochotně nabízejí našemu vojsku všestrannou pomoc.

Velitel pluku vysílá tajného kurýra ke skupině novonikolajevské s žádostí o poskytnutí posily proti Omsku z východu. Současně požádán i 3. pluk v Čeljabinsku o podporu dělostřeleckou a o střelivo, jehož byl nedostatek.

Osobní zákrok člena francouzské zvláštní mise v Omsku Guineta, který z nepochopení pravého stavu situace stranil s počátku sovětům, neměl úspěchu, ba naopak zvýšil jen bojovnou náladu dobrovolců, kteří přednesli na velkém táborovém shromáždění rozhodný požadavek, aby si naše

vojsko vynutilo cestu na východ zbraněmi. Shromáždění bylo zakončeno veselým kabaretním programem, trvajícím dlouho do noci.

Isil-Kul: První improvizovaný obrněný vlak pluku.

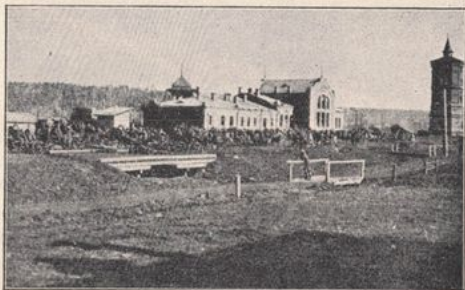
Urychlené přípravy k boji se konají na obou stranách. Bolševici se rozhodli brániti Omsk na výhodném mírném svahu u Marianovky. Naši vojáci jsou značně netrpěliví a nedočkaví, zvláště po zprávě, že naše jiné části obsadily již Petropavlovsk – 3. pluk – a Novonikolajevsk – 7. pluk – a že podle spolehlivých zpráv byl svržen sovět v Tomsu místním obyvatelstvem.

Kozácké hlídky konají velmi platné služby výzvědné a zajišťovací; jsou obětavé a neúnavné. Také ostatní obyvatelstvo vypomáhá, zvláště v zásobování potravinami.

Konečně 4. června před polednem započato s nástupem tří praporů na Marianovku; k nim se připojila 5. června ještě posila z Čeljabinska (jeden prapor a tři děla) pod vedením škpt. Krejčího. Po zdolání různých překážek – zatlačení menších nepřátelských oddílů a oprav trati – narazil pluk na odpor předního obranného postavení, hájeného vydatně dělostřelectvem.

6. června po celodenním marném úsilí frontálního útoku proti palebné přesile nepřátelských kulometů a děl vyrazily

čelné oddíly pod záštitou soumraku k mohutné, nezadržitelné zteči, před níž se hroutila zoufalá obrana nepřítele. Pronásledování prchajících trvalo dlouho do noci. Kořist, již se pluk zmocnil, byla značná: 7 děl, 68 kulometů různých typů, 2 obrněná auta, 2.000 pušek a 6 vlaků se zásobami materiálu, střeliva a proviantu.

Marianovka: Stanice po boji.

Pluk v této druhé bitvě u Marianovky ztratil na mrtvých dalších 16 bratří. Raněných bylo 54 bratří.

Dobytí Marianovky a ohrožení hlavního města Omska otrásllo silně postavením sovětů v celé Sibiři. V mnoha městech obyvatelstvo, strádající pod hrůzovládou samozvaných, většinou neruských elementů v rolích sovětských komisařů, svrhne násilím jejich vládu a ustavuje vlastní zatímní vládu lidovou, mající za úkol zjednatí pořádek v zemi v duchu sociální a demokratické spravedlnosti a odevzdati pak moc vládě zvolené podle všeobecného a rovného práva hlasovacího. Pod vlivem událostí na marianovské frontě a nálady obyvatelstva prchá i omský sovět.

9. června vchází 6. pluk do osvobozeného města Omska a je vítán podle starého slovanského zvyku „chlebem a solí“ jako osvoboditel za velkého nadšení místního obyvatelstva.

Omsk: Slavnostní vstup pluku do Omska.

IX. OMSK – BAJKAL – OLOVJANAJA

(10/6 — 31/8 1918)

Ihned po obsazení Omska pokračoval III. prapor dále v postupu na východ, aby navázal spojení s I. praporem, o němž od odjezdu z Isil-Kulu (20/5) nebylo zpráv. Tento prapor však byl v zoufalé situaci, odoláváje náporu přesily rudých omských částí asi 130 km východně Omska. Velitel novonikolajevské skupiny mu dal 25/5 za úkol zajistiti stanici Čulym a zabrániti omským rudým částem postup k východu. Prapor pod velením škpt. Čehovského, splniv daný úkol, vzal bez boje i městečko Barabinsk; bojem zatlačil nepřítele a obsadil i město Kainsk. Velké ztráty, vyčerpanost nepřetržitými boji ve dne i v noci a pak nedostatek zásob potravin a zvláště střeliva, kromě toho i vzrůstající síly nepřítele ohružující jej téměř se všech stran donutily jej 30/5 přejíti v obranu. V této situaci prokázali dobrovolci I. praporu neuvěřitelnou statečnost a vytrvalost. Jejich morálku nepodlomila ani zvěrstva

Typická ukázka výstroje a výzbroje
našeho legionáře v Rusku.

páchaná internacionalisty na zajatých bratřích, jimž bylo v pravém slova smyslu podstoupiti mučednickou smrt.

Do této svrchovaně nebezpečné situace zasáhl III. prapor, vpadnuv nic netušícím rudým o pádu Omska do zad. Současně došla I. praporu vydatná posila jedné roty 7. pluku a děl z Novonikolajevska. Rozhodným útokem byl kruh rudých svírající I. prapor rozražen a bolševici rozprášeni všemi směry. Do rukou našich padlo 200 zajatců, 24 kulometů a 4 děla se zásobou střeliva.

Hlavní úspěch spočívá v tom, že bylo dosaženo spojení praporu s plukem a současně všech částí našeho vojska v prostoru Čeljabinsk–Omsk–Novonikolajevsk.

Omská skupina měla za úkol pomoci skupině východní a zabezpečiti prostor magistrály pro skupinu povolžskou obsazením trati Omsk–Išim proti možnému náporu nepřátelských sil od severozápadu (Jekatěrinburk). I. divise dobývala tou dobou velkých úspěchů v Povolží; po pádu Syzraně, Bugulmy, Simbirska a Kazaně dosaženo 6. června spojení i se skupinou čeljabinskou (střední). Zvláštní skupina plk. Vojcechovského podnikla úspěšnou akci k zajištění směru Čeljabinsk–Jekatěrinburk.

S východní skupinou prodělávají naše dva prapory, I. a IV., nesčetnou řadu bojů, počínaje Mariinskem a konče asijskými sopkami za Bajkalem na mandžuské dráze a na čínské hranici u Trojickosavska a Majmačinu.

Z větších bojů, jichž se naše prapory zúčastnily, nutno jmenovati: 16. června Mariinsk (východně Tomska), 27. června Nižně-Udinsk (mezi Krasnojarskem a Irkutskem) a několikadenní boje začátkem července na řece Bělé před Irkutskem. Zúčastnily se velkého obchvatného pochodu od Bělé na Irkutsk. Vydatně působily při nástupu na Bajkal, na jehož březích dobývají velkých úspěchů 18. července

u Listveničné, 12.–14. července u Kultuku a Sljudanky. Jejich zásluhou dobyto Mysové a Tandoje, kde bylo ukořistěno 40 nepřátelských vlaků.

Irkutsk: Celkový pohled na město spojené s nádražím pontonovým mostem.

Bajkal: Pobřeží jezera.

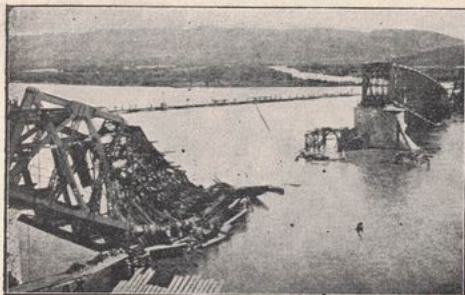
Zatím co IV. prapor společně s rotami 7. pluku pokračuje ve společných akcích východní skupiny na Verchně-Udinsk, Petrovský závod až do Čity, došlo ve stanici

Olovjanné dne 31. srpna ke spojení s vladivostockou skupinou a Japonci. I. prapor pod velením kpt. (pozdějšího velitele pluku) Jarose pronásledoval mezi 28. srpnem a 11. zářím bolševické oddíly po řece Selenze 280 km na jih až do Troickosavska a Kjachty k čínským hranicím, kde byl tamní pohraniční čínskou posádkou přátelsky uvítán a pohoštěn.

Dalších akcí se tyto dva prapory pluku s východní skupinou již nezúčastnily. Koncem září byly převezeny na západ, na frontu uralskou, k zesílení pluku u Kunguru mezi Jekatěrinburkem a Permí.

Mysovaja: Japonská stráž.

Olovjannaja:
Zničený
most přes
Onon.

X. OMSK – IŠIM – TJUMENĚ – JEKATĚRINBURK

(červen—červenec 1918)

Skupina utvořená po pádu Omska z II. a III. praporu a z dvou praporů 2. pluku k ochraně prostoru Omsk—Išim (viz začátek IX. části), obsadila 11. června Išim, k jehož pádu přispělo hlavně místní obyvatelstvo. 24. června vzata bojem Krutaja Rječka, 27. června po urputném boji obsazeno Golyšmanovo, mezi 2. a 3. červencem ztenčeny za velkých ztrát zvláště 9. roty silné posice rudých u Omutinské, kde ukořistěny dva obrněné vlaky.

Odvážným manévrem obchvatné skupiny 5. a 6. roty, vedené por. Váňou, zničeny zálohy rudých u Vagaje, kde nepřítel zanechává spoustu mrtvých, obrněné auto, zapaluje vlaky a ve zmatku prchá na severozápad.

7. července vzata stanice Vagaj, 10. července Jalutorovsk, který byl vzat obchvatným manévrem III. praporu.

Bogadinskaja: Ves zničená bolševiky.

14. července vzata po těžkých bojích Bogandinskaja, kde utrpěla 9. rota největší ztráty – 15 mrtvých.

Bogandinskaja: Společný hrob padlých v bojích u Pereborů.

Kamyšlov: Výprava auty na Irbit.

15. července obsazena Golovina a 19. července staroslavné město Tjumeň.

Společným úsilím 3. pluku a ruských dobrovolnických částí pod velením pplk. Vojcechovského dobyto hlavního

uralského města Jekatěrinburku, tehdy útočiště a zároveň Golgoty posledního ruského cara a jeho rodiny.

Výprava povozy do týlu nepřítele.

Přeprava obchvatné skupiny přes řeku Tobol.

III. prapor pronásleduje zbytky nepřítele severně Jekatěrinburku na Irbit. Po té pak oba prapory, II. a III. a po návratu z východu i I. a IV. prapor přecházejí na frontu uralskou: Jekatěrinburk–Kungur–Perm.

K pochopení těchto dalekosáhlých událostí nutno si objasnit předcházející současnou situaci politickou, která vznikla našim vystoupením.

Naše vystoupení proti sovětům bylo jen akcí sebeobrany, ale zároveň úsilím za uvolněním cesty k moři. Tento původní plán počal však nabývat po dobytí Omska a vítězného tažení v Povolží jiné, politicky významnější formy. Ruské protibolševické strany, zejména socialisté-revolucionáři (eseři) a velká většina ostatního obyvatelstva úpějiho pode jhem bolševiků využívají našeho vítězného postupu a na osvobozeném území organizují novou vládu, t. zv. všesibiřskou, jejímž cílem je nejen zřízení protibolševické, ale současně i protiněmecké fronty. Tato vláda nachází příznivý ohlas i u našich spojenců. Tvoří narychlo nové vojenské oddily, které se připojovaly jak na východě, tak i v Povolží k naší válečné akci a pomáhali nám. Brestlitevský mír prohlášen za neplatný. Tato vláda počítá zřejmě s pomocí Čechoslováků, alespoň do té doby, než vybuduje svoji dostatečnou armádu. Protože i představitelé našich spojenců vítali a podporovali tuto myšlenku, bylo rozhodnuto, aby naše vojsko jako součást koaliční armády pomohlo tam, kde toho bylo nejvýše třeba a oč sami Rusové také naléhavě žádali. Uvádím část jejich výzvy k našemu vojsku: „Vám, bratři Češi a Slováci, uložil osud, abyste obrátili kolo osudu. Společnou a družnou prací obrátíme je. Necht zhyne pangermanismus, ať žije Slovanstvo, svobodné samostatné Rusko, Československo, Jugoslavie a Polsko!”

Z našeho odjezdu do Francie sešlo a náš odboj v Rusku nabýval nového smyslu a cíle.

Části Čečkovy skupiny se vracejí k Volze a části východní skupiny Gajdovy i vladivostocké jedou z východu na západ jednak do Povolží, jednak na Ural.

Mezinárodní ohlas, který vzbudila anabase, byl veliký. Náš voják se stal hrdinou doby a sláva jeho vítězství šířila po celém světě sympatie, jak v kruzích politických a vojenských, tak i veřejných pro náš osvobozenecý boj.

V této nejvážnější době se dostalo naší akci nejmocnější podpory vlivných zahraničních činitelů.

XI. URAL

(30/7 1918 — leden 1919)

Prvním úspěchem II. a III. praporu na kungurské frontě je vzetí zastávky č. 66 dne 5. srpna a ukořistění 6 děl a 5 kulometů. V následujících dnech obsazena stanice Sarga

Sabik: Důstojníci III. praporu za odpočinku v lese.

a vesnice Šalja. Bolševické síly byly zde dobře organizovány a živeny posilami z evropského Ruska. Ve dnech 9. a 10. srpna, kdy ohrožovaly nebezpečně Jekatěrinburk, chráněný sibiřskými ruskými částmi, povolány byly na pomoc 5., 7. a 11. rota našeho pluku (boje u Pišmy, Bilimbaje, Tavatuje a Verch-Nevjanska), zatím co se zbývající roty marně pokoušely o dobytí Sylvinského závodu a byly poněkud zatlačeny zpět. Teprve příchodem posil byl proveden nový nástup a v několikadenních bojích vzata Šalja a Sylvinský závod, 15. září Tamara, 19. září Kordon a 20. září Tulumbasy a zastávka č. 8.

Šířka fronty nabývala stále větších rozměrů, na něž síly našich dvou praporů nestačily a proto bylo nutno přejíti

Sarga: Jízdní rozvědká pluku společně s kozáky. Nástup k pronásledování nepřítele.

Sarga: Na obchvat pralesem.

v dočasnou obranu (po ústupu před přesilou) až u stanice Tamary a očekávatí příchod hlášených posil.

Velení pluku přejímá na kratší dobu pplk. Oleg Svátek.

Začátkem října příchodem I. a IV. praporu z východní (bajkalské) fronty a současně ukončením II. poddůstojnické školy v Omsku (por., nyní div. generál Homola) je celý pluk opět pohromadě a fronta značně posílena. Novým velkým nástupem vzaty Šamary a v dalších bojích zatlačeny bolševické části až k zastávkám 61 a 60, kde trvaly boje až do 15. října.

Pluk vystřídán ruskými částmi a odchází na zasloužený

Rychlopalné dělo v boji u Sargy.

Šigajevo: Předvoj praporu se blíží ke stanici Vogulka.

odpočinek do Jekatěrinburku. Dne 23. října, právě v den ustanovení nového velitele pluku plk. Ludvíka Krejčího, je pluk povolán neočekávaně na frontu tagilskou, kde 25. a 26. října poráží a zatlačuje rudé části u Lajských závodů.

Koncem října se vrací zpět do Jekatěrinburku a účastní se 3. listopadu slavnostní přehlídky velitelem II. divise, při níž byl přečten pochvalný rozkaz velitele divise za udatnost pluku v bojích na uralské frontě. O událostech ve vlasti nebylo zpráv. Ve dnech, kdy národ ve vlasti prožíval radostné vzrušení nad dosažením svobody, bylo našim hochům na Urále smutno. Mě-

Plukovník Ludvík Krejčí.

li za sebou nespočetnou řadu těžkých bojů a všechny jejich oběti na zdraví a životech stávaly se marnými, neboť to, co vybojovali, Rusové zase ztratili, když naše vojsko bylo nuceno zasahnout na jiném úseku fronty.

8. listopadu zachraňují tři prapory pluku nebezpečnou situaci, v níž se octly ruské části na frontě kungurské – u Sosnovky, Azovského a Kordonu. Zde došlo pro nedostatečné zajištění štábního vlaku k jeho katastrofálnímu přepadu proniknuvším oddílem rudých, při čemž bylo za-

bito 6 bratří, 7 zahynulo blouděním v pralesích a 13 bylo raněno. Tento přepad byl rudým mnohonásobně splacen 11. a 12. listopadu u Molebského závodu, kde IV. prapor

Ural: Polní stráž na šamarské frontě.

Ural: Obrněný vlak, převzatý od 2. pluku.

doslova zničil nejlepší část tak zvané Blücherovy divise. Z ní zůstalo na bojišti více než 300 mrtvých a prchající zbytky našly hrob v řece, když se pod jejich tíhou prolomil led.

14. listopadu dojel na frontu i II. prapor, který byl vyslán do Jekatěrinburku k převzetí nového plukovního

Ural: Na odpočinku.

Jekatěrinburk: Odevzdání praporu 6. pluku. Plukovní praporečník šikovatel Mrázek (klečící) přejímá prapor z rukou velitele pluku plk. Krejčího.

praporu, neboť novými prapory byly obdarovány 10. XI. odbočkou Národní rady v Rusku všechny pluky II. divise.

Boj pluku 15. a 16. listopadu na uralské frontě byl

posledním bojem pluku vůbec. Pluk byl soustředěn po několik dní přímo za frontou (morální podpora ruským částem) a 23. listopadu se ocitá na odpočinku v Jekatěrinburku, kde se 29. listopadu zúčastňuje slavnostního uvítání prvního čsl. ministra vojenství generála Milana Rostislava Štefánika.

Jekatěrinburk: Příjezd gen. Štefánika.

Válečné úspěchy našich vojsk měly neobyčejně příznivý vliv na tvořivši se brannou moc sibiřské vlády a její bojeschopnost. Svědčí o tom vynikající úspěchy této armády zvláště na uralské frontě proti Permi. Avšak zabezpečení rozsáhlého 1000 km frontového pásma uralského a povolžského (Perm–Ufa–Uralsk) proti stále vzrůstajícím silám dobře vycvičených armád sovětského Ruska vyžadovalo i dobře uspořádaných poměrů ve vnitrozemí a na tom mělo naše vojsko veliký zájem.

Zatím však situace politická, která si vynutila násilné odstranění těžkopádných demokratických elementů dosavadní vlády a nastolení reakčního diktátorského režimu samozvaného admirála Kolčaka, vytvořila nebezpečné o-

vzduší, které zasáhlo široké kruhy obyvatelstva a konečně i aktivní sibiřskou armádu. Tato nová vláda nedbá daných slibů a své postavení upevňuje metodami bývalé vlády carské.

Bílý teror vzbudil v lidu nové revoluční hnutí, které později skončilo selským povstáním po celé zemi. Nově mobilisovaní ruští vojáci byli málo vycvičení, špatně oděni a zásobováni a jejich spolehlivost v boji selhala. Slibovaná pomoc spojenců zklamala. V Povolží ztrácela ruská armáda posici za posicí.

Ural: Hlídká na okraji pralesa v zimě.

Všeobecná vyčerpanost neustálými boji, smutné a beznadějně poměry v protibolševickém Rusku, nezáměr Dohody o záležitosti Ruska a konečně zprávy o ukončení světové války o zániku Rakousko-Uherska a plném vítězství našeho odboje, to vše živelně zasáhlo do řad našeho vojska a vzbudilo mocnou touhu po konečném návratu do osvobozené vlasti.

Generál Štefánik, ač byl velmi vážně churav následkem těžkých válečných zranění, přijel na Sibiř, aby se osobně přesvědčil o skutečné situaci. Po dohodě s vrchním velitelem

všech spojeneckých vojsk na Sibiři francouzským generálem Janinem dosáhl účinných opatření. Frontu převzaly vojska ruské sibiřské vlády a naše vojsko určeno k ochraně magistrály v úseku Novonikolajevsk-Bajkal. Střežením ostatních úseků

Major Jan Jaroš.

sibiřské magistrály pověřeny jiné spojenecké oddíly dlíci na Sibiři: srbské, americké, italské, japonské, polské, lotyšské a rumunské.

Našemu pluku připadl rayon hlavního města Sibiře Omska, sídla všesibiřské vlády. Ochraňa trati byla nutná

už pro vzrůstající síly partisanských tlup, vzniklých z rozprášených sovětských pluků při našem letním tažení k východu; tyto tlupy počaly nyní napadat osamělejší stanice, poškozovaly trať a organizovaly srážky vlaků, aby tak uškodily vládě Kolčakově i Čechoslovákům.

Našemu pluku není však souzeno odejet do zázemí ihned; 4. ledna 1919, den po ustanovení nového velitele pluku majora Jana Jaroše (plk. Krejčí ustanoven velitelem II. divise) je povolán pluk znovu, tentokrát opravdu naposled, aby pomohl ruským částem, tísněným na permské frontě bolševickými protiútoky.

Nepříznivá nálada ustupuje rozkazu. 9. ledna opouští III. prapor zastávku 61 a v třeskutém mrazu se brodí hlubokým sněhem husím pochodem přes Molebský závod směrem na Osu. Ale u vsi Sysgany jej zastihuje rozkaz k návratu. 17. ledna se vrací vyčerpan s mnoha omrzlými bratřími na stanici 61, kde bylo zatím rozhodnuto o odvolání pluku z fronty.

Druhého dne odjíždí celý pluk na východ, míjí Jekatěrinburk a 21. ledna zastavuje k dvouměsíčnímu pobytu v Tjumeni.

XII. NA MAGISTRÁLE – OMSK

(leden — listopad 1919)

Pobytu v Tjumeni využito především k tělesnému a duševnímu zotavení (tělocvik, hry, vzdělávací a zábavní činnost, hlavně přednášky a pod.). V pluku provedeny některé organizační změny. Zrušeny samostatné oddíly: spojovací, zákopnický a jízdní; rovněž na velitelských místech rot a praporů nastaly změny. Zástupcem velitele pluku ustanoven mjr. Ondřej Mézl, velitelem I. praporu kpt. František Kravák.

Památnou upomínkou na pobyt v Tjumeni je stříbrná plaketa s vyrytou adresou, vloženou do kožených okovaných desek s přípisem občanstva města Tjumeni, která byla pluku při jeho uvítání slavnostně odevzdána. Kromě toho darovalo město k podpoře invalidního fondu pluku 18.000 rublů.

7. března oslaveny společně s 2. jízdním plukem velkou vojenskou přehlídkou narozeniny presidenta republiky T. G. Masaryka.

13. března byl pluk nucen zasáhnouti a zjednatí pořádek při povstání, které vypuklo ve městě a jež ohrožovalo i náš pobyt v Tjumeni.

17. března konečně opouští pluk Tjumeň; projíždí známým již krajem a 21. března je slavnostně uvítán zástupci ruské vlády, úřadů a vojska v Omsku. II. prapor však byl již dříve odeslán do stanice Nazyvajevskaja k střezení výtopen; později, v květnu, odeslán i IV. prapor k střezení našich vojenských zásobovacích skladů v Kurganu.

Ostatní části pluku soustředěny na odlehlém vojenském nádraží omském, nazvaném později „Čechovsk“. Tím

Omsk: Hlavní nádraží.

Omsk: Přehlídka pluku gen. Janinem.

bylo vyhověno přání mužstva zůstatí ve vlacích místo nabízeného ubytování v místních kasárnách.

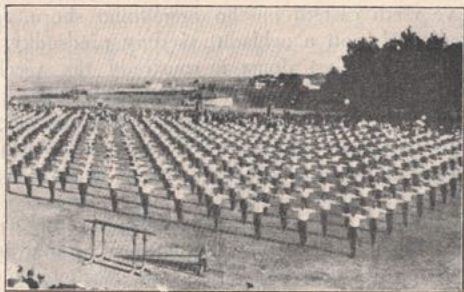
22. března vykonal gen. Janin na cvičišti mezi nádražím a voj. tábořem slavnostní přehlídku pluku, při níž

byla udělena 29 příslušníkům pluku francouzská a anglická vyznamenání za statečnost. (Kromě těchto vyznamenání byly při různých příležitostech udíleny též řády ruské: „Sv. Anna“, „Sv. Jiří“ a československé: „Sokol“, „Štěfánek“, „Žižka“). Večer se zúčastnil pluk slavnostního představení, dávaného na jeho počest v místním divadle.

9. června, v den výročí osvobození Omska, dostal pluk řadu blahopřejných telegramů a projevů ruských úředníků i veřejných kruhů. Městská rada omská projevila kromě toho svoje uznání pluku darem kovové soupravy pohárů veliké umělecké ceny.

V rušném prostředí sibiřského velkoměsta za stálého zaměstnání strážní službou a výcvikem tráví 6. pluk plných osm měsíců. Vytrvalé napětí bylo živeno méně příznivými zprávami nejen ze západních bojišť ruské armády, ale i z rayonů podél magistrály, ohrožovaných stálými nájezdy silných odbojných tlup a konečně i radostnou nadějí na brzký odjezd do osvobozené vlasti.

Vzrušení dostoupilo vrcholu zprávami o bojích s Ma-

Omsk: Sokolský den.

ďary na Slovensku. Všemi prostředky bylo nutno pracovati k zachování trpělivosti a vytrvalosti: sportem, tělocvikem, zábavou a vzdělávací činností.

Především nutno jmenovati velkolepý „Sokolský den“, uspořádaný plukem v širokém rámci dne 22. června pod vedením neúnavného a obětavého br. Čuchala. Úchvatnou podívanou byla vzorně provedená protná 700 mužů s vykouzlenými iniciálami písmen T. G. M. Rovněž skupinová cvičení, cvičení nářadová, hry, vystoupení pěveckého sboru a koncert oblíbené plukovní hudby dovedly uchvátit zvláště mohutně zastoupenou veřejnost ruskou.

Současně uspořádána výstava kulturních a vojenských památek pluku; byla účelným a prospěšným doplňkem krásných propagačních dnů.

Dobrou odezvu v řadách pluku mělo uspořádání představení Kotomkinova dramatu „Mistr Jan Hus“ správou místního divadla.

Obdobné sokolské vystoupení ovšem v menším měřítku uspořádal též IV. prapor v Kurganě.

Je nutno zdůrazniti, že sokolský duch projevoval se zřetelně ve všech částech našeho armádního sboru. Jeho vliv dovedl překonati a zahladiti všechny předsudky, jež ovládaly jedince kdysi doma a soustředil tak všechny složky k práci pro jeden cíl – pro vlast. Sociální neb náboženské třenice byly v životě pluku něčím zcela neznámým. Tento výsledek třeba připočísti k dobrým stránkám naší národní povahy, jež ve vážné chvíli dovede postaviti zájem vlasti nade vše ostatní.

Na vagonovém stanovišti pluku je stále čilý ruch. Ke starostem služebního rázu patří i nezbytná práce s udržováním čistoty uvnitř vozů a jejich nejbližšího okolí. Nezbytné šňůry s vlajicemi součástkami oděvů a prádla svědčí o dobrém

smyslu pro tělesnou čistotu. Pro ni byli naši vojáci v kruzích občanstva oblíbeni, a ona odlišovala naše příslušníky od jiných národností již v zajateckých táborech.

Večerní zábava se soustřeďuje hlavně v přizpůsobeném a upraveném pavilonu blízko tábora, kde jsou pořádána divadelní představení, zábavní večírky „Satyru“, přednášky, jazykové kursy a kde je též dobrá knihovna s čítárnou. V čítárně jsou vyloženy ruské časopisy, časopisy a publikace vydané Informačně-osvětovým odborem čs. vojska na Rusi (Československý deník, Na stráž, Houpačky a pod.), časopisy přicházející z vlasti a časopisy vydávané v pluku v počtu 12, zachycující vážně, humorem i satirou současné události i život v pluku (Hanák, Budíček, Ječmínek, Naše dědina, Rozvědčík a j.).

Nelze zapomenouti zásluh amerického křesť. sdružení mladých mužů (YMCA) v osobě „Strýčka z Ameriky“ pana Clarka. Jeho účelně vybavený vagon byl stálým a nevyčerpatelným zdrojem levného občerstvení (čaj, káva, čokoláda), nákupu drobných potřeb a ušlechtilé zábavy (stolní hry, biograf v přírodě, při jehož představeních platili dobrovolci obvykle pískáním). „Strýček“ nezanedbával ani činnost vzdělávací, pořádaje různé jazykové kursy.

Tento neúnavný, nezištný muž srostl s plukem a oblibil si naše hochy docela. Vždyť mu kdysi v kritickém okamžiku blízko fronty zachránili život.

K dalším významným událostem v Omsku patřil příjezd poselstva z vlasti 2. října. Delegace tlumočila pozdrav národa armádě v Rusku a současně měla za úkol posouditi skutečnou situaci ruské legie a možnosti její brzké dopravy do vlasti.

Nejvítanějším a nejlepším dárkem tohoto poselstva byly dovezené pytle dopisů – prvních to pozdravů těch, kteří

byli srdcím ušťvaných, avšak nikdy zlu nepodlehnuvších prvních vojáků republiky nejbliže. A tento den byl druhý nejkrásnější svátek pluku, neboť řádky matek, otců, milenek, bratří a sester mluvily k srdcím slovy čisté lásky a touhy, slovy, jež jediné dovedou zachvívát nejhlubšími city duše lidské a teplou slzou radosti zalévají vyschlý zrak.

Příjezd poselstva byl určitou předzvěstí brzkého odjezdu do vlasti. Avšak rychlé provedení evakuace naráželo na velmi vážné překážky, z nichž hlavní byl nedostatek potřebných lodí pro transporty.

Uspíšení naší evakuace na východ způsobila neutěšená situace Kolčakovy vlády po porážkách, které jeho armáda utrpěla na západních frontách a které zvětšily neodvratnou katastrofu vládnoucího režimu. Dohodové státy počaly odvolávat své expediční oddíly ze Sibíře a také naše vojsko nastoupilo odsun na východ.

XIII. Z OMSKA DO VLADIVOSTOKU

(5/11 1919 — 25/3 1920)

Náš pluk opouštěl Omsk jako zadní voj a současně ochrana francouzské vojenské mise gen. Janina 5. listopadu.

Před odjezdem z Omska se dostalo pluku zvláštního písemného uznání gen. Janina, z jehož obsahu cituji:

„Poznal jsem, že se Pavlů a Syrový nemýlili; 6. pluk krášlí všechny vlastnosti Hanáků, jejichž jméno nese. Vždyť vojenské vlastnosti lze dobře poznati i v obyčejné době, ve službě garnisonní uprostřed velikého města; kázeň méně zdatné části se v takovém prostředí rozplývá a hyne.

Byv po svém příjezdu do Omska radostně uvítán obyvatelstvem, jež v něm vítalo Osvoboditele z r. 1918, dělal po celou dobu pobytu v Omsku svým vystupováním vždy rázným a zároveň srdečným nejlepší čest československé armádě.

Ať se 6. pluk kamkoliv dostane a ať si je mu dána jakákoliv úloha, vždy jest možno naň se spoléhati s plnou důvěrou a odevzdaností. Po návratu do vlasti stanou se jeho vojáci tak věrnými, vlasteneckými občany, jako v pluku byli ukázněnými a udatnými vojáky.

Jsem šťasten, že mohu zde spojití onu pravdu s dojmem hlubokého přátelství k pluku, s nímž mne pojí společné vzpomínky, mezi nimi zvláště ona, že jsem v 6. pluku napsal i svůj první pokus jako československý žurnalista”.

V Omsku 20. října 1919.

Generál Janin.

Do 26. prosince je pluk zdržen ochranou trati v prostoru Ačinsk proti povstalcům z krajů Minusinska.

Po projezdu některých zbývajících čsl. částí pokračují transporty pluku nerušeně v další cestě na východ.

17. ledna opouští pluk Irkutsk, t. zv. „Paříž severu“, projíždí kruhobajkalskou drahou kolem zamrzlého Bajkalského jezera, lemovaného vysokými horami, železničními viadukty a 36 tunely a zastavuje koncem ledna v pobřežním městě Mysovaja.

Dopravní nesnáze si vynutily delší zastávku, které bylo náležitě využito k výpravám do krásného okolí a po zamrzlém jezeře, jehož hloubka dosahuje až 1500 m a ledově křišťálová voda umožňuje ve středních hloubkách dohlédnouti až na dno jezera.

14. února se pohybují transporty pluku střídavě dále, projíždějí Čitou a čínským územím mandžuské dráhy. Větší zastávky byly v Borze, Chajlaru a Buchedu. Naše transporty jsou všude vítány čestnými čínskými strážemi; pozor-

Chajlar: Čínská čestná stráž.

nost a úcta Číňanů k nám je příznačná. Středem pozornosti jsou však známi pouliční prodáváci, kteří svou dotěr-

ností jsou postrachem kapes „dobrovolců. Aby si snáze získali Čechoslováky, titulují dobrovolce „kapitán“ a důstojníka „generál“. Rusové (i my) oslovují je prostě obvyklým „Choda“ – krajan.

V Chajlaru je dostatek příležitosti k prohlídce buddhistických chrámů. Město samo je velmi nevzhledné a špinavé. Úzké ulice jsou skladištěm smetí a kalů. Je právě buddhistický Nový rok, jež Čiňané oslavují hlučným a pestrým průvodem masek, doprovázejících dlouhého papírového draka. Zbytku ruských peněz, t. zv. „kerenek“ téměř bezcenných, snaží se dobrovolci použít k příležitostnému levnému nákupu různých dárků, zvláště hedvábí. Čiňané však žádají většinou jen staré peníze carské, kterých dobrovolci již nemají.

Zde podotýkám, že platy našich důstojníků a vojáků v Rusku byly velmi nízké. Voják americké expediční armády měl na př. stejný plat jako čsl. plukovník.

Nízké a stále snižování hodnoty ruských peněz vedlo k opatření, že platy byly stanoveny a vypláceny podle kursu amerického dolaru, při čemž část byla zadržována jako půjčka na vydání spojená s evakuací. Zadržené částky byly pak po návratu do vlasti jednotlivcům vyplaceny.

Kromě toho vojáci ukládali skromné úspory do Vojenské spořitelny, která byla základem nynější Banky čs. legii.

25. března se ocitá 6. pluk opět na ruském území, v konečné stanici a přístavním městě Vladivostoku.

A protože není zatím na řadě k transportu pro nedostatek lodí, musí se tentokrát Žižkovo bratrstvo rozloučiti se svými oblíbenými „válečnými vozy“ a je převáženo po částech malým parničkem na pevnostní, 20 km vzdálený Ruský ostrov, kde v opuštěných nemocničních kasárnách na t. zv. Podnoží čeká celý měsíc na den odjezdu do vlasti.

Vladivostok: Ruský ostrov.

Mimo normální zaměstnání tráví dobrovolci dlouhou chvíli vycházkami po romantických zákoutích ostrova, dobrodružnými výpravami na primitivních loďkách na lov mořských ryb, zájezdy do Vladivostoku k nákupu dárků pro své milé ve vlasti. Kupují se většinou předměty, o něž je ve vlasti nouze, jako pepř, čaj, tabák, káva. Nejnedočkavější však dovedou celé hodiny vysedávat na příkré stráni a lovit zrakem po lesklé, nekonečné hladině mořské stále slibovanou loď. Rusové přilehavě nazvali tento kout země „Ostrovem vzdechů“.

5. dubna je pluk neutrálním svědkem velkého nočního útoku japonského vojska na Vladivostok, který v té době předcházal v moc bolševiků.

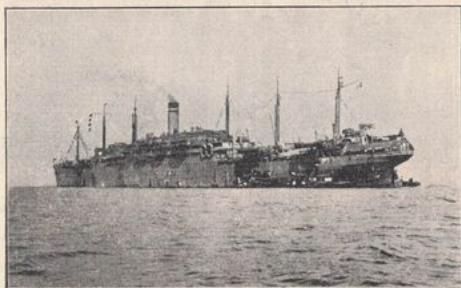
18. dubna byla vykonána slavnostní přehlídka pluku za přítomnosti zástupců spojeneckých armád; při ní byl plukovní prapor (současně několik příslušníků pluku) vyznamenán francouzským válečným křížem. K této přehlídce nastoupil pluk již v nových uniformách barvy khaki (japonských), které zaměnil za dosavadní uniformu ruskou.

Ruské pušky byly vyměněny za pušky japonského vzoru již dříve.

XIV. CESTA DO VLASTI

(26. duben — 21. červen 1920)

Konečně nadešel dlouho očekávaný den – 25. duben, který neobyčejně vzrušil obyvatele Ruského ostrova. Mohutný velikán šedivé barvy se šesti vysokými stěžni a ohromným komínem, americká loď „President Grant”, která za

Vladivostok: Příjezd lodi „President/Grant”.

světové války převážela americké vojáky na francouzské bojiště, očekává majestátně opodál přístavu, ježto její dvánácti metrový ponor nedovoluje se přiblížiti k břehu. Po skončení nevelkých příprav započato již druhého dne s nakládáním. Skupina za skupinou, jak je přiváží parníček „Smělčák” z ostrova, mizí v útrobách velkého kolosu. Kromě našeho pluku se nakládá i štáb II. divise a štáb sboru, celkem něco přes 6.000 osob.

27. dubna v 8:30 hod. přijíždí generál Čeček, aby přijal

hlášení velitele transportu a vzdal poctu plukovnímu praporu. V 10 hodin zachvívá loď hukot strojů a řetězů, zvedajících mohutné kotvy a za zvuků státní hymny a pak ohromného jásotu posádky dává se loď do pohybu.

Vladivostok: Nakládání pluku.

Jsou to poslední pozdravy Rusku; dojmy radosti střídá i bolestné pohnutí. Jakkoliv rádi opouštíme bratrskou zemi ruskou, cítíme, že nás přes všechny zklamané naděje a strádání pojí věčné pouto bratrství a proto i rány, jež prožívá ruský národ bolí dvojnásob. Jen hřejivý pocit vykonané povinnosti, nezištné a obětavé práce naplňuje hrdosti a současně i nadějí, že se ruský národ dočká jednou zaslouženého klidu a že opět stane v popředí národů hájících spravedlnost a mír.

Posádka lodi ponenáhlu zvyká přísnému lodnímu řádu a radostně vítá přechod ze studeného východosibiřského pásma do teplejšího podnebí Velkého oceánu. Po třídenní plavbě Japonským mořem zdravíme východní břehy Koreje; 1. května mjíme zdáli malebné břehy ostrova Formosy

a 3. května zakotvuje „President Grant” v pohádkovém zákoutí jihočínského přístavu Hong-Kongu, ležícího již v tropickém pásmu.

Hong-Kong: Celkový pohled.

Po doplnění potřebných lodních zásob projíždí pak loď Čínským mořem k jihu za stále stoupajícího horka a 6. května dosahuje 13. rovnoběžky. Pobyť na palubách se stává nesnesitelným. Zatím co spotřeba pitné vody je velmi omezena, je žíze stále stupňována jednotvárnou lodní stravou (sušené skopové maso) i horkým vzduchem prosyceným solí. Lodní sprchy a palubní basén s mořskou vodou nedávají valného osvěžení, ba naopak mořská slaná voda zanechává na těle krystalky soli, které působí svědění.

Za to chválí posádka vděčnou přírodu, seslavši „sladkou” vodu v podobě vydatného deště. Paluby jsou přeplněny naháči, kteří nastavují těla pramenům deště a perou skromné prádlo.

12. května dosahujeme téměř rovníku a zastavujeme krátce v nejjižnějším cípu poloostrova Malackého v Singa-

Na lodi: Dobrodiní deště.

pore, načež projíždíme směrem severozápadním a po dvou-denní plavbě průlivem mezi poloostrovem Malackým a ostrovem Sumatrou brázdí loď vlny Indického oceánu směrem k ostrovu Ceylonu.

Truchlivou událostí jsou poměrně častá úmrtí bratří, kteří s porouchaným zdravím spěchají, aby alespoň na okamžik zhlédli a pozdravili osvobozenou mateřskou zemi. Ani této krátké radosti jim osud nedopřává a jejich chladná těla splývají s vlnami bouřícího oceánu. Pohřební obřad koná se přesně podle platných lodních předpisů.

18. května objíždí loď jižní cíp ostrova Ceylonu a zastavuje v Colombu. Několikadenní zastávky využívá pluk na na podnět „strýčka z Ameriky“ k velké propagační slavnosti. Pluk prochází s hudbou městem a na vojenském cvičišti místní posádky pořádá sportovní slavnost. Na programu je lehká atletika, sokolské vystoupení, kopaná s námořníky anglického křižníku a hry. Po programu volná zábava v prostředí nám velmi sympaticky nakloněných černých domorodců při kon-

Colombo: Sportovní slavnost pluku.

certu hudby pluku a hudby anglické posádky, jenž se prodloužil až do 22 hodin.

Úplná radost z pobytu je tísněna nesnesitelným vedrem, následky požití jižního ovoce a hlavně nedostatkem peněz k nákupu památkových předmětů. Všechny tyto potíže měl nahraditi „vyfasovaný“ vějíř z listu kokosové palmy, který měl současně vyvážit nevýhody soukenného obleku v tropech. Zmínky však zasluhuje odolnost našich bratří proti mořské nemoci, která se vyskytovala jen ojediněle. Říkalo se, že jsou na „houpání“ zvyklí již ze Sibíře.

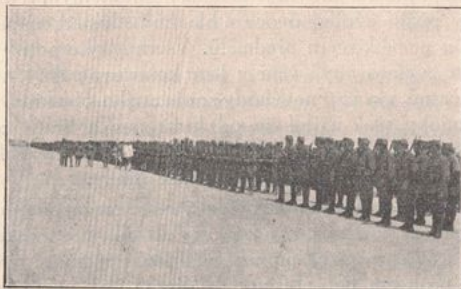
23. května pokračuje loď v další cestě na západ bouřlivým oceánem podél ostrova Sokotry do zálivu Adenského, míjí po krátké zastávce ponurý, skalnatý opevněný přístav Aden a průlivem Bab-el-Mandeb (Brána slz) vjíždí mezi Habeši a poloostrovem Arabským do úžiny Rudého moře.

3. června vplouvá loď do úžiny Sinajské a do Suezského průplavu, jež projíždí za pomoci vlečných parníků, míjí krásné město Izmail a 4. června zakotvuje ve výstavném

obchodním středisku Port Saidu, který je mezníkem Rudého a Středozemního moře. I tam se zapsal pluk dobře do srdcí místního obyvatelstva jednak přehlídkou pluku, kterou

Port Said: Přístav.

Port Said: Přehlídka pluku anglickým místokrálem.

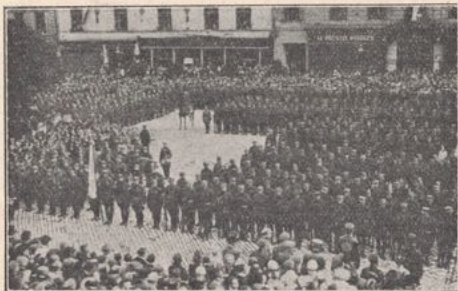
vykonal anglický místokrál generál lord Alemby, jednak sokolským a sportovním vystoupením a hudbou, která přilákala nesčetné zástupy obecnstva.

června

7. března opustil pluk Port Said za nadšeného doprovodu zástupů, mávajících s pobřeží na pozdrav.

Do tohoto radostného nadšení přichází chmurná zpráva z domova: „Bojujeme o Těšinsko“. Jediným přáním všech je býti co nejdříve doma, neboť nás jistě potřebují.

Konečně má pluk za sebou Afriku a loď vjíždí do příznivějšího podnebí Středozemního moře. Teplota silně klesá, avšak tep srdce pracuje usilovněji představami o nejbližší budoucnosti. Konečně 12. června po 47t denní plavbě přistává „President Grant“ s 6.000 Čechoslováky v Terstu. První shledání s rodnou evropskou pevninou bylo zkazeno nepohoditelným jednáním italských přístavních úřadů. Považují nás za bolševiky, brání našemu vyloďení a osobují si práva zasahovati do našich vnitřních věcí. Odepření transportu vlakem mělo za následek, že pluk byl připraven k nastoupení pochodu na jihoslovanské území a odtud teprve vlakem do vlasti. Situace se však později změnila; pluk dostal potřebné vlaky a odjel (kromě 3. a 4. roty, jež zůstaly k vyložení nákladu) přes Lublaň a Linec a 20. června zastavují transporty v pohraniční stanici Horním Dvořišti, kde v dojemném pohnutí dobrovolci pozdravují a líbají osvozenou rodnou zemi.

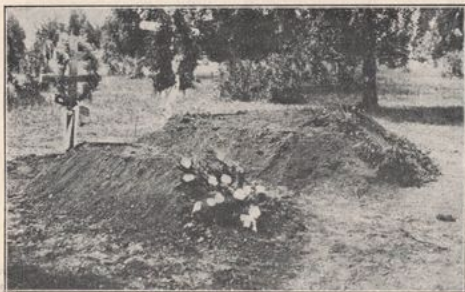

Olomouc: Uvítání pluku na náměstí před radnicí.

Cesta přes České Budějovice, Jihlavu a Brno ubíhá ve střídavých zážitcích radosti i zklamání zároveň. 21. června 1920, právě po třech letech svého založení zakotvuje Hanácký pluk v Olomouci, kde je bouřlivě a nadšeně vítán jak zástupci úřadů, organisací a spolků, tak i širokou českou veřejností. Ubytován byl v Hanáckých kasárnách (částečně i v kasárnách Jiskry z Brandýsa a v Barákovém táboře). S ním splynul bývalý pěší pluk 54, jehož příslušníci ukázali již brzy po převratu jednak v bojích o Slovensko, jednak o Těšínsko, že jsou dobrými a spolehlivými obránci státu.

Každá velká věc vyžaduje veliké oběti; také náš pluk zanechal na širokých pláních Ruska a Sibíře řadu mohyl (často s pomníky), v nichž odpočívá 136 bratří padlých přímo v bojích a 112 zemřelých po zranění, nepočítaje 25 bratří, kteří se stali nezvěstnými – raněných bylo 619.

Těmto obětem patří naše nejupřímnější vzpomínka. Dali vlasti to nejlepší, co měli – krev a život. Jako jejich rovy, rozseté tisíce kilometrů od vlasti hlásají a na věky budou hlásati slávu jménu našeho národa, tak necht' i v srdcích našich zůstane místo, jež vyzdobíme krásným pomníkem trvalé úcty a vděčnosti.

Sibiř: Hroby padlých.

XV. PLUK VE VLASTI

Brzy po příjezdu do vlasti uspořádal pluk zdařilou výstavku svých vojenských památek v místnostech důstojnického kasina v Masarykových kasárnách. Účel této výstavky vyjádřil velitel pluku pplk. Jaroš těmito slovy: „Uspořádali jsme tuto výstavku, protože jsme seznali, že nás lidé neznají, že o nás soudí, jako bychom byli buď bolševici nebo reakcionáři. My jsme lidé jako ostatní, stejně chybující a své chyby nezakrývající. V Rusku nás pojila jediná myšlenka: chtěli jsme pracovat pro celek. Tam započala naše éra, svérázná a zcela odlišná; my to zvláště teď při srovnání s domácími poměry jasně pocítujeme.

Zde máte ukázkou této éry. Necht' mluví za nás!"

Příslušníci zahraničního pluku, kteří dostali dvouměsíční, t. zv. repatriační dovolenou, byli většinou demobilisováni. Jen menší část jich zvolila vojenskou službu za své povolání. Ponenáhlu splývaly obě složky – zahraniční i domácí – jak administrativně, tak i duchovně, neboť i domácí pluk měl již od převratu velké zásluhy o obranu mladé republiky. V prosinci 1918 potlačil nepokoje a zabezpečil území severně Olomouce (Šternberk, Budišov, Rýmařov, Beroun), v lednu příštího roku se zúčastnil akcí na Těšínsku (Karlín, Petrovice, Kačice a Darkov) a koncem května a v červnu 1919 prapory tohoto pluku bojují na různých úsecích při záchraně Slovenska proti vpádu Maďarů. V bojích na Slovensku měl vynikající úspěch III. prapor, který byl vyznamenán válečným křížem a praporem za skvělé vítězství u Garam-Berzence 12. června 1919.

K úplnému sloučení obou pluků došlo teprve 21. září 1920, kdy bylo současně provedeno nové zařazení všech velitelů praporů a rot.

Velitelem pluku zůstává pplk. Jaroš; jeho zástupcem ustanoven pplk. Weber.

Plukovním pobočníkem zůstává nadále jeden z nejstarších a nejzasloužilejších důstojníků pluku škpt. Vítězslav Weinstein.

I. prapor: major Šrámek. Velitelé rot: kpt. Maxa, Tomášek, S. Chánek, Klesnil.

Podplukovník Josef Kroutl.

II. prapor: major Kravák. Velitelé rot: kpt. Knecht, Meixner, Čermák, Studený.

III. prapor: kpt. Toman. Velitelé rot: kpt. Čápek, S. Weinstein, Zatloukal, Duban.

Velitelem pomocné roty kpt. Stratil, technické roty kpt. Hontela.

7. února se rozloučil pluk se svým oblíbeným velitelem pplk. Jarošem, místo něho byl ustanoven velitelem pluku pplk. Josef Kroutil.

15. června 1921, v den 4. výročí založení pluku, vy-

Plukovník Ondřej Koucný.

znamenán byl plukovní prapor Československým válečným křížem za boje u Bachmače a na Sibiři.

Význačnou událostí pro posádku olomouckou a zvláště pro náš pluk byla návštěva presidenta Osvoboditele v Olomouci ve dnech 18.—19. září 1921. Znovu ožívají vzpomínky na jeho návštěvu v Borispolé krátce po založení pluku.

Plukovník František Kravák.

9. prosince 1922 ujímá se velení nad plukem plk. fr. leg. Ondřej Koutný místo plk. Kroutila, ustanoveného velitelem 13. brigády.

¶ Za dobu desetiletého působení si získal nehynoucích zásluh o svěřený pluk. Zemřel 23. března 1933 následkem vleklé střevní choroby.

Plk. Koutný byl člověk přímé povahy a pevné vůle, muž zlatého srdce, které získávalo a podmaňovalo všechny, kdož s ním přišli do styku.

Plukovník Čeněk Hajda.

Z nejvýznamějších událostí pluku je oslava 10. výročí bitvy u Bachmače, uspořádaná 10.—11. března 1928, při

kterézto příležitosti dostal pluk od města Olomouce věrnou kopii plukovního praporu jako projev důvěry a oddanosti k pluku.

Dnem 1. října 1932 ustanoven velitelem pluku plk. František Kravák, který dobře a velmi úspěšně navázal na tradici započatou svým předchůdcem plk. Koutným a dosáhl ve složitém organismu pluku výsledků, jakými se může pochlubiti jen málokterý jiný pluk.

Trvalou vzpomínkou na jeho čtyřleté působení ve funkci velitele pluku zůstanou výsledky jeho obětavé práce a stříbrná plaketa, kterou pořídil důstojnický sbor pluku a umístil ve své jídelně.

Po jeho ustanovení velitelem 2. pěší brigády stal se jeho nástupcem plk. Čeněk Hajda.

Osobnost tohoto velitele dává rovněž pevnou záruku, že pluk zůstane věren své výborné legionářské tradici a současně vzorem vojenské zdatnosti morální i fyzické.

Za jeho působení byly věnovány na plukovní prapor v rámci oslav 28. října 1936 stuhy:

„Za národ a rodnou zem“ od starostenských sborů okresů Prostějov a Plumlov,

„V duchu Bachmače, Hanáci, vpřed!“ od Jednoty slovenských žen, odbočka Olomouc.

„Hanáci, chraňte odkaz legii“ od Dobročinného spolku Josefiny Černochové v Olomouci.

K oslavám 20. výročí věnují stuhy na prapor legionářské organizace a město Olomouc.

Duch zahraničního vojska je u pluku hluboce zakořeněn zásluhou dosavadních velitelů a zásluhou celého důstojnického a rotmistrovského sboru bez ohledu na příslušnost k legiím nebo k domácímu vojsku. Tento vliv se projevuje nejen v odpovědné práci výcvikové, ale také v oboru mrav-

ni a osvětové výchovy a zasahuje účinně i mimo rámec pluku.

Pevně a neodvčetně jde pluk za svým vznešeným posláním v duchu naší slavné národní minulosti a v duchu novodobé tradice legionářské.

Končím slovy vepsanými bývalým velitelem pluku pplk. Jarošem do pamětní knihy pluku:

„Pluk je stvořen a žije prací mnoha a mnoho obětavých a ti právě udělali z pluku rodinu.

Sláva a čest pluku je naší slávou a ctí, dobré jméno 6. pluku jest i naším – naše jméno je 6. pluk!”

O B S A H:

	Str.
I. Plukovní prapor	6
II. Generál Maurice Janin	7
III. Vznik legií	10
IV. Založení pluku – Borispol	13
V. Pirjatín	21
VI. Bachmač	27
VII. Od Bachmače k Penze a Čeljabinsku	36
VIII. Čeljabinsk – Marianovka – Omsk	44
IX. Omsk – Bajkal – Olovjannaja	50
X. Omsk – Išim – Tjumeň – Jekatěrinburk	59
XI. Ural	58
XII. Na magistrále – Omsk	69
XIII. Z Omska do Vladivostoku	75
XIV. Cesta do vlasti	79
XV. Pluk ve vlasti	87

PŘEHLEDNÁ MAPA BOJŮ A CEST PLUKU 1917-1920.

MĚŘÍTKO 1:40,000,000

0 200 400 600 800 1000 km

